
Celková a zahraniční citovanost *Sociologického časopisu*: výsledky citační analýzy*

MAREK SKOVAJSA**

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova v Praze

Total and Foreign-Journal Citedness of *Sociologický časopis*: The Results of a Citation Analysis

Abstract: This citation analysis of *Sociologický časopis* / *Czech Sociological Review* looks at the journal's total influence and the influence outside Czech (oslovak) sociology as measured by the number of citations in foreign journals. Indexed since the 1970s, *SČ/CSR* is the longest-covered East European sociology journal in the Web of Science. Beyond citation counts available through the WoS's Basic Search option, foreign-journal citation data were collected by examining the reference lists of all WoS-indexed foreign-journal articles listed as citing *SČ/CSR* in the WoS's Cited Reference Search or Google Scholar. In total, 690 foreign-journal citations of *SČ/CSR* between 1965 and 2013 were retrieved, including 113 author self-citations and 253 citations made by Czech and Slovak authors. Among the 690 citations, 379 are not indexed correctly in the WoS. The number of foreign citations missing from the WoS ranges from 14% for the Czech issues in 2002–2013 to 32% for the English issues in the same period. WoS is missing all 221 citations to the *Czech Sociological Review* between 1993 and 2001; this was a separate journal not included in the SSCI, which resulted in an important loss of international visibility for Czech sociology. In terms of per-article-citedness by foreign journals, the English-language edition of *SČ/CSR* was expectably cited more often than the Czech edition. The highest foreign citation numbers were received by the English-language edition in 1993–2001, followed by the English issues in 2002–2013. The author's expanded foreign citation data set yields a very different ranking of most-cited articles from *SČ/CSR* than the one based on WoS citation counts, suggesting that WoS is not a reliable source of data for identifying most-cited articles. A comparison between most-cited articles by any journal and by foreign journals only indicates that different articles are influential nationally and internationally.

Keywords: bibliometrics, Web of Science, *Sociologický časopis*, *Czech Sociological Review*, Czech sociology

Sociologický časopis / *Czech Sociological Review*, 2014, Vol. 50, No. 5: 671–712

DOI: <http://dx.doi.org/10.13060/00380288.2014.50.5.119>

* Článek je výstupem z projektu „Od Rockefellera k Sorosovi: vliv amerických nadací na agendu české sociologie“ (13-15802S), podpořeného Grantovou agenturou České republiky. Autor děkuje za užitečné komentáře dvěma anonymním posuzovatelům.

** Veškerou korespondenci posílejte na adresu: Marek Skovajsa, Ph.D., Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova v Praze, U Kříže 8, Praha 5 – Jinonice, 158 00, e-mail: marek.skovajsa@fhs.cuni.cz.

V české sociologii dosud nebyla věnována téměř žádná pozornost citačním analýzám *Sociologického časopisu / Czech Sociological Review* (SČ/CSR) ani dalších časopiseckých nebo knižních publikací. Tím se liší zejména od sociologie americké, kde se citovanost publikací a jejich citační vzorce sledují velmi důkladně [např. Glenn 1971; Bott, Hargens 1991; Stack 1994; Hargens 2000; Oromaner 2008]. Liší se tím ale také od Slovenska, kde několik zajímavých studií na toto téma vzniklo v 90. letech [např. Kusá 1996]. V Polsku, které je v tomto ohledu nejspíše světovou výjimkou, byl dokonce vytvořen národní citační index pro sociologii, v němž jsou indexovány čtyři hlavní polské sociologické časopisy [Winclawska 1996; Webster 1998]. V případě české sociologie zůstávala až donedávna jediným zdrojem zpracovaných dat pro citační analýzu databáze *Web of Science* (WoS)¹ společnosti Thomson Reuters.² Data z WoS se mohla jevit jako nevhodná pro analýzu citačního profilu oboru, který je jakožto sociální věda (versus přírodní vědy) a jakožto obor pěstovaný uvnitř malého jazykového společenství na evropské semiperiferii (versus anglofonní a další země západního centra), navíc s nedávnou historií politické represe, hned několikanásobně handicapovaný (srov. pro globální situaci Heilbron [2014]; pro Polsko Warczok, Zarycki [2014]). V posledních letech se však situace aspoň v některých ohledech proměnila k lepšímu: indexace SČ na WoS trvá už dlouho a existuje dlouhá časová řada dat, pokrytí sledovaných časopisů se stále rozšiřuje a běžně jsou k dispozici také další bibliometrické databáze a vyhledávače jako Scopus nebo Google Scholar. Z WoS a dalších zdrojů se dá získat poměrně velké množství citačních a bibliometrických dat, která dosud nebyla téměř vůbec využita k popisu ani analýze citačních vlastností SČ. Jejich prvním zpracováním chceme začít vytvářet obraz toho, jak si hlavní časopis české sociologie stojí v mezinárodním prostoru vědecké komunikace, a tím v jednom poměrně úzkém, ale nikoli bezvýznamném ohledu doplnit reflexi vývoje a současného stavu oboru [např. Musil 2002; Petrusek 2002; Nešpor a kol. 2014].

Letošní padesáté výročí je dobrým důvodem, proč se v této studii zaměřit právě na *Sociologický časopis*. Protože jednou z činností, ke kterým výročí tohoto druhu vybízejí, je bilancování, pokusíme se zde o jistou „bilanci“ v synchronním i diachronním smyslu, byť bude mít podobu převážně nehodnotícího popisu

¹ SČ je indexován v databázi *Social Science Citation Index* (SSCI). Tato databáze dnes tvoří součást souboru internetových citačních databází *Web of Science*, který vznikl v roce 1997. *Web of Knowledge* (WoK) je označení pro integrované internetové rozhraní poskytující přístup k WoS a dalším scientometrickým službám Thomson Reuters. Bylo spuštěno v roce 2002 [<http://wokinfo.com>, přístup 14. 6. 2014].

² Vydavatelem vědeckých citačních indexů SCI, SSCI, A&HCI, *Journal Citation Reports* a dalších s nimi spojených bibliometrických nástrojů byla po mnoho let společnost *Institute for Scientific Information* (ISI), kterou v roce 1957 založil ve Philadelphii propagátor scientometrie Eugene Garfield. V roce 1992 se ISI stala součástí nadnárodní korporace Thomson, která se roku 2008, kdy ovládla britskou informační společnost Reuters, přeměnila v Thomson Reuters [<http://wokinfo.com/sci-anniversary.html>; přístup 14. 6. 2014].

trendů a souvislostí, které je možné v datech nalézt. Klíčovou otázkou, která se v této souvislosti sama od sebe nabízí, je postavení SČ v poli světové, evropské a regionální sociologie. S pomocí bibliometrických ukazatelů se pokusíme SČ zařadit do mezinárodního kontextu tvořeného několika podobnými nebo referenčními sociologickými časopisy. Především však bude představen vývoj citovanosti SČ po dobu jeho existence. Vzhledem k tomu, že hustota citačních dat před rokem 1989 je velmi nízká a naopak rychle vzrůstá tou měrou, jak se blížíme do současnosti, bude největší díl naší pozornosti patřit vývoji v posledních dvou desetiletích. Citační analýza také ukáže, které články publikované v SČ měly největší vliv na obor vyjádřený počtem obdržených citací. Protože nás zajímá místo SČ v mezinárodním poli sociologických časopisů, zaměříme se především na zahraniční vliv SČ. Souhrnné údaje z WoS umožňují učinit závěr, že téměř polovinu všech citací SČ evidovaných v této databázi tvoří časopisecké autocitace (tj. citace SČ ze SČ), a naše pozdější analýzy ukáží, že další více než čtvrtina citací pochází od jiných českých a slovenských časopisů.³ Může se tedy zdát, že zahraniční vliv SČ je ve srovnání s jeho významem pro českou a česko-slovenskou vědeckou komunikaci poměrně okrajový. Nemělo by smysl zpochybňovat, že tomu tak je. Avšak zahraniční citace jsou pro SČ zásadním tématem z hlediska mezinárodní viditelnosti a s rostoucí internacionalizací vědeckého provozu a bibliometrických databází získávají ve srovnání s domácími citacemi a domácí viditelností stále více na významu [srov. Mosbah-Natanson, Gingras 2014].

Tato studie tedy sleduje několik klíčových témat, která lze shrnout následovně:

1. srovnání SČ s geograficky i kulturně blízkými časopisy a s hlavními oborovými časopisy velkých zemí;
2. celkový vývoj citovanosti SČ na WoS podle let a typu citujících časopisů;
3. zahraniční citovanost SČ podle období a variant vydávání časopisu;
4. nejcitovanější články v SČ podle WoS celkově a v zahraničí.

Protože SČ během let vycházel v různých variantách, je na místě krátký exkurz do jeho historie. Přímým předchůdcem dnešního dvojjazyčného *Sociologického časopisu / Czech Sociological Review* byl českojazyčný *Sociologický časopis*, který vycházel v letech 1965–2001. Největší zásah do kontinuity původního časopisu přineslo rozhodnutí vydávat část obsahu v angličtině, které přišlo brzy po změně politických poměrů začátkem 90. let [Večerník 1993]. V roce 1992 vyšlo jedno zvláštní anglické číslo SČ pod označením *Czechoslovak Sociological Review*. Od následujícího roku 1993 začal vydavatel SČ, Sociologický ústav AV ČR, vydávat paralelně s českým časopisem samostatný anglický časopis, který se vzhledem

³ *Citation Report* pro SČ, Thomson Reuters Web of Science, základní vyhledávání [11. 6. 2014 a 20. 9. 2014]. Podrobněji se původu citací SČ věnuje druhá část citační analýzy s Tabulkami 4 a 5.

k rozpadu Československa již jmenoval jen *Czech Sociological Review* a který vycházel do konce roku 2001. Tato změna se odrazila v periodicitě českého časopisu. Od roku 1965 do roku 1992 vycházelo šest českých čísel ročně, od roku 1993 do současnosti vycházejí čtyři. Anglická čísla vycházejí od roku 1993 až dosud dvě ročně. Vydávání *Czech Sociological Review* bylo v roce 2001 vydavatelem ukončeno, protože se nepodařilo dosáhnout jeho indexace jako samostatného časopisu v SSCI.⁴ Namísto zaniklého časopisu byla přidána dvě anglická čísla k existujícímu českému časopisu, který již indexován byl, a tím se podařilo dosáhnout toho, že také anglická čísla SČ se objevují na WoS. Těto komplikované historii odpovídají i proměny v oficiálním názvu časopisu v jeho české i anglické variantě: 1965–2001 *Sociologický časopis* (SČ), 1993–2001 *Czech Sociological Review* (CSR), 2002 – dosud *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* (SČ/CSR). Naše citační analýza zahrnuje všechny uvedené podoby časopisu, a pokud kontext nevyžaduje přesné uvedení období a jazykové varianty, používáme pro všechny společné označení *Sociologický časopis* nebo zkratku SČ.

Je také vhodné připomenout počátky indexace SČ v SSCI/WoS, které dosud zůstávaly neznámou kapitolou dějin časopisu. Musíme poněkud opravit výklad Zdeňka R. Nešpora, který v souvislosti se zásadními proměnami SČ na počátku 90. let uvádí jako jeden z výdobytků nové éry, že „byl zařazen do mezinárodní databáze Web of Knowledge společnosti Thomson Reuters“ [Nešpor in Nešpor a kol. 2014: 535].⁵ Ač tato verze dobře zapadá do příběhu o otevření se české sociologie západnímu světu po roce 1989, faktem je, že SČ nevstoupil do citačních databází Institute for Scientific Information na začátku 90. let, ale už během hluboké normalizace. ISI vydal první ročník SSCI v roce 1974 a SČ se v tomto indexu poprvé objevil už v roce 1975 (týž rok v něm figurovalo pět dalších československých společenskovědních časopisů).⁶ Když v roce 1978 ISI poprvé uveřejnil rankingy časopisů známé jako *Journal Citation Reports* pro společenské vědy (za rok 1977), nechyběl v nich ani *Sociologický časopis*. V prvním ročníku společenskovědních JCR získal SČ za 18 citací (z toho 15 autocitací) na 83 článků spadajících do dvouletého citačního okna impakt faktor 0,217, což jej zařadilo na 765. místo z celkem 1218 světových časopisů vedených v SSCI (časopisy tehdy ještě nebyly rozřazeny do oborových kategorií) [SSCI JCR 1978].⁷

⁴ Neúspěšná jednání s ISI (Thomson) o indexaci CSR dokumentuje korespondence z 90. let dochovaná v redakci SČ/CSR.

⁵ Jde o anachronismus, protože Web of Knowledge ani společnost Thomson Reuters na počátku 90. let ještě neexistovaly.

⁶ Jako kuriozitu můžeme zmínit, že SČ se díky přítomnosti v SSCI již v tomto období objevil v analýzách samotného zakladatele ISI Eugene Garfielda. Garfield SČ uvádí mezi časopisy, které v období 1963–1983 aspoň jednou ocitovaly klasickou scientometrickou práci Dereka Johna de Solla Priceho *Little science, big science* [Garfield 1985].

⁷ Naprosto tedy neplatí tvrzení Basla, Münicha a Sidorkina [2009: 9], že impakt faktor SČ se v JCR objevuje až od roku 2001.

Citační data z Web of Science vs. další databáze

V literatuře se už dlouho vede diskuse o tom, jaký je vztah mezi kvalitou časopisu, jeho viditelností a vlivem („impaktem“). Následující analýza může k této diskusi přispět jen dílčími konkrétními výsledky, protože její záběr je příliš úzký na to, aby zahrнула všechny tři proměnné rovnice *kvalita – viditelnost – vliv*. Zejména kvalita nebo kognitivní hodnota publikovaných článků je obtížně uchopitelná a zřejmě se nedá říci, že by citovanost byla spolehlivým indikátorem kvality. S opačným názorem je možné se setkat v rámci scientometrické literatury, která obecně projevuje spíše tendenci považovat citovanost za dostatečně přesnou aproximaci kvality. Například Wouters je ochoten připustit, že kvalita vědeckých výsledků původně vzniká v primárním recenzním cyklu vědecké produkce, pracujícím s kognitivními kritérii kvality (při současném fungování sociálních faktorů, které nelze ignorovat). Zároveň však podle něj platí, že sekundární citační cyklus objektivizovaný ve formě scientometrické analýzy kritéria kvality stále výrazněji ovlivňuje [Wouters 1997]. Jelikož by každý pokus o zjištění kvality publikovaných článků vyžadoval velmi komplexní přístup, v této citační studii se otázce kvality podobně jako jiní autoři citačních analýz před námi věnovat nebudeme. Viditelnost a vliv bývají často směřovány [např. Jacobs 2009: 818] a jsou vzájemně závislé, ale zdá se, že opět nejde o jednu a tutéž proměnnou. Existují doklady toho, že viditelnost, která může být indikována např. mírou pokrytí určitého časopisu v bibliometrických databázích, zvyšuje citovanost [Varela 2013]. Zároveň vyšší citovanost zvyšuje viditelnost, protože o citovaném článku se dozví více výzkumníků, kteří narazí na odkaz v citujících článcích, a to vede k ještě vyšší citovanosti. Avšak i srovnatelně viditelné články, např. ty vydané v jednom čísle téhož časopisu, u kterých se dá předpokládat přinejmenším stejně rozsáhlá indexace a stejně dlouhá doba působení, mají velmi odlišné citační ohlasy. Vliv (impakt) je tedy proměnná na kvalitě i viditelnosti závislá, ale od obou odlišná. Citovanost lze považovat za indikátor vlivu, ale je přitom nutné nezapomínat, že citace nejsou pouze vyjádřením intelektuálního dluhu vůči citovanému dokumentu, ale také závisí na sociálních strukturách vědecké práce a na konkrétních praktikách produkce citačních záznamů [srov. Cronin 1998]. Zejména závislost citací na databázi je pro následující citační analýzy zásadním faktem a znamená, že všechny jejich výsledky je nutné interpretovat se zřetelem k limitům této databáze.

Základní omezení každé bibliometrické databáze představují mezery v pokrytí literatury a chybovost záznamů. WoS v současnosti obsahuje (zčásti retrospektivně doplněné) údaje o SČ od roku 1966 a časopis nepřetržitě sleduje od poloviny 70. let. Indexace časopisu v databázi je však jen nutnou, nikoli dostačující podmínkou pro zachycení plného rozsahu citací SČ v domácí a světové literatuře. Neméně nutná je indexace veškeré ostatní literatury potenciálně citující SČ, což samozřejmě byl a stále je nerealistický požadavek. Okruh sociálněvědních časopisů indexovaných WoS se od 70. let pomalu, ale neustále rozšiřoval, v 90. letech začala přibývat i celá řada geograficky blízkých časopisů a k velké expanzi po-

krytí došlo pět let poté, co v roce 2004 na bibliometrický trh vstoupila pro WoS silná konkurence v podobě databází Elsevier Scopus a Google Scholar [Larsen, von Ins 2010]. České a slovenské časopisy z oblasti společenských věd se však na WoS začaly objevovat spíše pomalu a stále jich je indexována jen výrazná menšina. Totéž platí i pro desítky tisíc dalších světových časopisů, které buď byly na WoS přidány teprve nedávno, nebo v této databázi dosud nejsou. Neméně závažným nedostatkem je to, že WoS začal poměrně pozdě (2008–2011) sledovat také citace z knih a sborníků a jeho pokrytí tohoto typu citujících dokumentů je zatím velmi neúplné [Torres-Salinas et al. 2014]. Je přitom známým faktem, že v sociologii převažují citace knih nad citacemi časopisů [např. Line 1981; Hicks 2005].⁸ Avšak i tehdy, když je určitý časopis indexován na WoS, může být jeho citační profil zkreslen chybovostí bibliometrických záznamů o citovaných i citujících článcích. Scientometrická literatura chybovost WoS sleduje a řada autorů ji považuje za velmi vysokou (viz Vanclay [2012] nebo Fleck [2013] a jimi citovanou další literaturu).

Podobnými problémy trpí i již zmiňovaná databáze Scopus, která byla ve scientometrické komunitě přivítána velmi příznivě mimo jiné i z toho důvodu, že indexuje větší množství časopisů než WoS.⁹ Nejnovější data z této databáze by mohla přinést výsledky v některých ohledech výrazně odlišné od dat z WoS, protože Scopus indexuje jinou a větší množinu časopisů než WoS, a potenciálně tedy může zaznamenat řadu citací, které na WoS chybí [Bartol et al. 2014]. Avšak také Scopus obsahuje podle dosavadních výzkumů velké množství chybových záznamů a navzdory většímu počtu zahrnutých časopisů má stále daleko k vyčerpávajícímu pokrytí odborných periodik z celého světa [de Moya-Anegón et al. 2007]. Navíc indexace světové časopisecké produkce ve Scopusu před rokem 1996 je velmi neúplná a SČ je jím nepřetržitě sledován až od roku 2002.¹⁰

Jinou snadno dostupnou bibliometrickou databází je Google Scholar (GS) firmy Google, který také vznikl v roce 2004. Tato databáze obsahuje obrovské množství nových i starších záznamů a na rozdíl od WoS zahrnuje i citační data k velkému počtu knih. Články ze SČ mají díky tomu na GS vyšší, někdy dokonce mnohonásobně vyšší citovanost než na WoS.¹¹ Nedostatkem GS však je nesystematické pokrytí zdrojových dokumentů, duplicity (různé verze téhož článku

⁸ Potvrzení toho, že tento stav stále platí, nedávno přinesl rozbor odkazů v hlavních sociologických a politologických časopisech v Německu, který ukázal, že německé sociologické časopisy v období 2000–2009 obsahovaly 46 % odkazů na knihy a celkem 67 % odkazů na nečasopisecké publikace, zatímco odkazy na německé i další časopisy indexované na WoS tvořily pouhých 13 % [Chi, Dinkel 2013: 30].

⁹ Scopus v současnosti indexuje 19 809 titulů a WoS 12 311 titulů (výsledek z online aplikace ADAT [http://adat.crl.edu, přístup 20. 9. 2014]).

¹⁰ Na Scopusu jsou indexovány rovněž ročníky 1992 a 1997–1998 [Scopus, přístup 18. 6. 2014]. Důvody výpadků v pokrytí nejsou autorovi známy.

¹¹ Dva články ze SČ/CSR mají na Google Scholar přes 100 citací: článek Raiser, M., C. Haerperfer, T. Nowotny, C. Wallace. 2002. „Social Capital in Transition: A First Look at the Evidence.“

bývají evidovány zvláště) a množství zmatečných údajů, které způsobují, že se na agregátní data o citovanosti nelze spolehnout [Bar-Ilan 2008: 258–261]. V této databázi například chybí články i citace z francouzského časopisu *Revue d'études comparatives Est-Ouest*, v němž byla citována celá řada článků ze SČ. Naopak se na GS objevuje mnoho citací z tzv. šedé literatury a kvalifikačních akademických prací, které způsobují inflaci citačních údajů. Z těchto důvodů se GS nejeví jako vhodná výchozí databáze pro citační analýzu.¹² Značný rozsah pokrytí a efektivita vyhledávacích algoritmů z něj ale dělají užitečnou pomůcku pro korekci a doplnění citačních dat z jiných databází.

Citační analýza SČ v tomto článku vychází z WoS, protože pouze v této databázi zatím lze najít údaje o citacích článků z celé doby vydávání SČ (byť rozsah i kvalita pokrytí zpětně v čase klesá). Citační data SČ ve Scopusu už také začínají být poměrně bohatá a jistě přijde doba pro podobnou citační analýzu založenou na těchto datech. Pak bude také možné vytvořit z údajů z WoS a ze Scopusu citační profily SČ pro stejné období za účelem porovnání rozsahu, v jakém jsou obě databáze schopné evidovat články a citace SČ. Takový úkol by však přesáhl možnosti tohoto textu a vzhledem k absenci starších dat ve Scopusu neladí s naším záměrem představit data o citovanosti SČ za co nejdélší období. Analýza založená na datech z WoS v sobě ponese omezení spojená s touto databází, ale v jednom významném ohledu jsme se pokusili tato omezení překonat. Dohledáváním článků citujících SČ v databázi Google Scholar bylo možné odhalit celou řadu citací, které WoS ve svých citačních přehledech nevede buď kvůli chybě v záznamu, nebo kvůli faktu, že danou variantu SČ v době vydání citovaného článku neindexoval. Objevení těchto citací, které budou označovány jako „citace neaktivní na WoS“ nebo prostě „neaktivní citace“, představuje jeden z hlavních přínosů naší citační analýzy. Díky němu je možné dospět k takovým zjištěním o citovanosti SČ, která nelze získat z WoS žádným standardním způsobem.

Volba WoS jako zdrojové databáze je dána také jeho významem při sociální konstrukci prestiže vědeckých časopisů a jako nástroje hodnocení kvality ve vědní politice. Ačkoli analýza citací SČ ve WoS zjevně nemůže poskytnout ani zdaleka úplný a přesný obraz celkového citačního vlivu SČ, evidence citací SČ na WoS je zajímavým tématem sama o sobě vzhledem k faktu, že jde o data, s ni-

SČ/CSR 38 (6): 693–720 má 183 citací, většina zdrojových dokumentů ale odkazuje na stejnojmenný working paper EBRD od týchž autorů. Na WoS má tento text pouze jedinou citaci, navíc neaktivní. Článek Johnstone, D. B. 2003. „Cost Sharing in Higher Education: Tuition, Financial Assistance, and Accessibility in a Comparative Perspective.“ SČ/CSR 39 (3): 351–374 má na GS 104 citací, na WoS pouze 5, z toho 3 neaktivní, a další dvě v Book Citation Index. V obou případech citace na GS pocházejí především z knih, časopisů neindexovaných na WoS, working papers a nepublikovaných textů uložených v repozitářích [Google Scholar, přístup 17. 6. 2014].

¹² Totéž platí pro aplikaci *Publish or Perish*, která citační data z Google Scholar analyzuje [Harzing 2007].

miž se pracuje při hodnocení jednotlivců, institucí i celých vědeckých komunit. Jedním z produktů následující citační analýzy, a nikoli úplně nepodstatným, je tedy také hlubší vhled do nespolehlivosti citačních dat z WoS, která je v případě SČ poměrně velká. Tím se dostává potvrzení kritickým hlasům, které na adresu WoS uvádějí, že při dané míře chybovosti nelze údaje z WoS považovat za spolehlivý indikátor kvality časopisů, v nich publikovaných článků ani jejich autorů. Kritiky tohoto druhu si velmi často berou na mušku nejznámější produkt WoS v oblasti scientometrie, jímž je „impakt faktor“¹³ časopisů (tradičně označovaný jako IF, ve scientometrické literatuře posledních let se však často mluví o TRIF – Thomson Reuters impakt faktoru, což je vhodnější akronym, protože je z něj patrné, že tento ukazatel je konstruktem vytvořeným v rámci konkrétní databáze) [Monastersky 2005; Vanclay 2012]. Zásadním omezením TRIF je tak jako v případě ostatních podobných indikátorů to, že výpočet se neopírá o data ze „všech“ světových odborných časopisů a dalších publikací, nýbrž pouze z těch, které jsou indexovány v citačních databázích Thomson Reuters. Výběr časopisů do WoS je problematický stejně jako jejich rozdělení do oborových kategorií [Fleck 2013: 341–346]. I když podobné kritiky mohou být částečně přehnané, je zřejmé, že TRIF lze smysluplně používat pouze pro stanovení relativních rozdílů v kvalitě časopisů v rámci určitého oboru [např. Garfield 2006; Pudovkin, Garfield 2012]. To ale není cílem našeho článku. Problematika TRIFu proto bude v citační analýze SČ zohledněna pouze v části zachycující vývoj citací do tzv. dvouletého citačního okna, podle nichž se hodnota TRIF počítá.

Limitace dat z WoS lze ilustrovat na příkladu dnes už mírně zastaralé studie o publikačních výsledcích českých sociologů v impaktovaných časopisech, která dosud jako jediná v české literatuře aspoň částečně analyzovala citační údaje týkající se SČ [Basl, München, Sidorkin 2009]. Autoři se primárně nezajímali o SČ, ale o vědeckou výkonnost českých sociologů. Přesto SČ ve studii zaujímá důležité místo, protože, jak bylo zjištěno, 70 % všech impaktovaných článků publikovaných českými sociology ve sledovaném období 1998–2007 vyšlo v SČ [ibid.: 10]. Ačkoli tato scientometrická analýza nepochybně stojí na precizním zpracování dat dostupných ve WoS, jejím nedostatkem je to, že data z WoS přebírá nekriticky, a pracuje tedy se zkreslenými informacemi o kvalitě časopisů. Používá hodnoty TRIF neočištěné od autocitací a bez oborové normalizace a zároveň se až příliš spoléhá na kvalitu záznamů na WoS. Těmito problémy jsou postiženy hlavní výsledky studie – žebříčky autorů podle součtu TRIF časopisů, v nichž v letech 1998–2007 publikovali, podle celkového počtu citací ve WoS a podle jejich h-indexu ve WoS. Žebříčky sociologů podle kumulativního TRIF jejich publikovaných článků navíc nerespektují varování Eugena Garfielda, že u jednotlivců nelze

¹³ Impakt faktor vyjadřuje průměrnou citovanost článků vydaných v hodnoceném časopise v letech N–1 a N–2 (dvouleté „citační okno“) články, které vyšly ve všech časopisech (včetně hodnoceného časopisu, tj. i včetně časopiseckých autocitací) v roce N.

skutečné počty citací nahrazovat TRIF příslušných časopisů, protože citace jsou v časopisech rozděleny velmi nerovnoměrně [Garfield 2006: 92]. Také používání h-indexů pro jednotlivé sociology je v této studii problematické, protože, jak lze zjistit přepočítáním jejich výsledků, autoři je neočistili od autocitací. Při tehdy velmi nízkých maximálních hodnotách h-indexu (3 nebo 6 podle délky sledovaného období) docházelo k tomu, že o pořadí autorů rozhodovaly autocitace a také citace z okruhu blízkých spolupracovníků a žáků. Jiným zásadním problémem je fakt, že autoři do analýzy nezahrnuli články vydané před rokem 1998 (odkdy jsou na webu dostupná citační data z *Journal Citation Reports*), ačkoli bylo možné očekávat, že citovanost článků z dřívějších 90. let bude díky delší době od vydání i dobové konjunkturu transformačních témat, o nichž psala řada českých sociologů, poměrně vysoká. Současně se nesnažili identifikovat a doplnit chybějící citační data. Jejich pozornosti tak ušly citace, které WoS eviduje v deformované podobě a nelze je běžnou cestou dohledat, a především zcela vynechali články vydané v *Czech(oslovak) Sociological Review* v letech 1992–2001, kdy tento časopis nebyl indexován. Jak ukážeme v citační analýze, je to sporný krok, protože některé z nejcitovanějších článků ze SČ je třeba hledat právě tam.

Data a metody

Citační analýza SČ vychází z databáze *Web of Science*. Protože jde o první zpracování tohoto tématu, zaměřuje se na celkové trendy a rámcové charakteristiky citačního ohlasu SČ v časopisech sledovaných na WoS. Můžeme doufat, že podrobnější studie pracující s dalšími daty a s pokročilejšími analytickými technikami budou brzy následovat.

Východiskem všech analýz se stala data z databáze *Web of Science Core Collection*, která se skládá z několika dílčích databází, z nichž pro citační profil SČ mají význam především už dříve uváděné oborové databáze SSCI (přes 3000 časopisů), A&HCI (1700 časopisů) a v mnohem menší míře i SCI expanded (8500 časopisů). WoS *Core Collection* dále zahrnuje mj. databázi *Conference Proceedings Citation Index* (CPCI), indexující asi 150 000 konferenčních sborníků publikovaných od roku 1990, a novější *Book Citation Index* (BCI) se záznamy o 50 000 knihách vydaných od roku 2005.¹⁴ V těchto dvou databázích se také objevovaly citace na SČ, a to se vzrůstající frekvencí směrem do současnosti, což mimo jiné souvisí s častější indexací sborníků z konferencí konaných v ČR na WoS. Z několika důvodů – jde o citace z jiného zdrojového dokumentu než časopisy; indexace knih začala relativně pozdě a je velmi selektivní; citace z těchto dokumentů jsou jen výjimečně zařazovány do citačních výsledků časopisů publikovaných v *Journal*

¹⁴ Údaje pocházejí z <http://thomsonreuters.com/web-of-science-core-collection/> [přístup 17. 6. 2014].

Tabulka 1. Varianty SČ/CSR, uveřejněné články, zahraniční citace a tzv. citace na WoS neaktivní

Název, zkratka a období vydávání	Článků celkem	Zahr. citací celkem C	– neakt	% neakt
<i>Sociologický časopis</i> – SČ 1965–1989	1155	78	67	86
<i>Sociologický časopis</i> – SČ 1990–2001	376	141	28	20
<i>Czech Sociological Review</i> – CSR 1992, 1993–2001 ^a	138	221	221	100
<i>Sociologický časopis</i> / <i>Czech Sociological Review</i> – SČ/CSR, česká čísla 2002–2013	316	98	14	14
<i>Sociologický časopis</i> / <i>Czech Sociological Review</i> – SČ/CSR, anglická čísla 2002–2013	142	152	49	32
CELKEM SČ + CSR + SČ/CSR 1965–2013	2127	690	379	55

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Cited Reference Search; pro CSR a anglická čísla SČ/CSR také Google Scholar, červen 2014, a vlastní výpočty.

Poznámka: a – K CSR, který vycházel od roku 1993, bylo přidáno jediné vydané anglické číslo *Czechoslovak Sociological Review* z roku 1992.

C: celkový počet zahraničních citací; – **neakt**: počet zahraničních citací nedohledatelných běžným vyhledáváním na Web of Science.

Citation Reports – tyto citace buď byly z citačních přehledů SČ úplně vyloučeny, nebo jsou uváděny jen pro informaci.

Citační data o SČ nejsou na WoS zdaleka úplná a spolehlivá, přesto je u některých analýz vhodné a dostačující pracovat s nekorigovanými údaji. To se týká zejména těch typů otázek, kde nejde o to, „jak je to doopravdy“, ale spíše o obraz, jaký WoS jako základní bibliometrická databáze široce využívaná ve vědeckém životě o SČ a jiných časopisech nabízí. Je také mimo možnosti jednotlivce provést korekci dat, již popíšeme pro SČ, pro větší množství časopisů. Z tohoto důvodu se srovnání SČ a dalších sociologických časopisů opírá o neupravované údaje z WoS a jsou také představeny analýzy citovanosti SČ založené na datech z JCR, což jsou data, z nichž se vychází při výpočtu TRIF. Protože však naší snahou bylo přiblížit se co nejvíce ke skutečnému citačnímu vlivu SČ v zahraničí, pro příslušnou část zkoumání jsme přistoupili k očištění a úpravě dat z WoS.

Pro vlastní citační analýzu byl sestaven seznam všech článků vydaných v *Sociologickém časopise*, *Czech Sociological Review* a *Sociologickém časopise* / *Czech Sociological Review* v letech 1965–2013. Zahrnuty byly stati a další recenzované rubriky s abstraktem, dále metodologické texty o délce 3 nebo více stran a diskusní příspěvky o délce 3 nebo více stran. Vynechány byly úvodníky, knižní recenze, zprávy, nekrology, jubilea a další drobné žánry. Pokud však na některý z těchto

drobných textů odkazovala citace, byl do seznamu článků zařazen. Seznam citovatelných textů zahrnuje celkem 2127 položek (viz Tab. 1).

Dále byly citovatelným textům v několika krocích přiřazeny citace ze zahraničních časopisů vedených na WoS. Nejprve byly v Cited Reference Search získány všechny články citující libovolný text vydaný v SČ v období 1965–2013. Následně byly na WoS prohledány seznamy odkazů všech zahraničních článků v této skupině. Za zahraniční byly považovány články v časopisech vydaných mimo Českou republiku a Slovensko. Tento zdlouhavý postup byl zvolen proto, že umožňuje odhalit i citace, které byly do WoS zaneseny v deformované podobě (ať už chybou autora, časopisu nebo databáze). V takovém případě v databázi nedochází k propojení mezi citací a citovaným dokumentem a citace se stává jiným způsobem nedohledatelnou. V seznamech odkazů byl textovým vyhledáváním hledán řetězec „Sociol“, který odpovídá akronymu „SOCIOLOGICAL“, jež WoS používá pro SČ, a řetězec „Czech“, jímž bylo možné najít výskyty citací článků z CSR. Každá nalezená citace byla zapsána samostatně v doslovné podobě a byly k ní doplněny citující články evidované na WoS (dostupné přes hyperlink Times Cited). Z dalšího zpracování bylo vyřazeno celkem 14 zmatečných citací, tzn. citací článků z časopisů, které nemají se sociologií nic společného a v nichž se navíc, jak bylo v několika případech ověřeno, odkazy na SČ neobjevovaly (viz Rámec 1). Téměř všechny tyto citace odkazovaly na články ze SČ v období 1990–2001.¹⁵

Takto vzniklý seznam obsahoval všechny úplné a funkční citace článků vydaných v plně indexovaných variantách časopisu (SČ do roku 2001, SČ/CSR 2002–2013) a řadu dalších nefunkčních citací získaných slovním prohledáváním. Mezi citovanými články však chybělo velké množství článků z anglického CSR z let 1992–2001, kdy nebyl na WoS indexován, a dalo se důvodně předpokládat, že chybí také některé zahraniční citace článků z anglických čísel SČ/CSR z let 2002 a novějších. Běžné citační analýzy založené jenom na základním vyhledávání ve WoS nejsou schopné odhalit zdeformované citace nebo citace časopisů neindexovaných na WoS a Cited Reference Search odhalí pouze ty z nich, které mají jako zdrojovou publikaci uveden správný akronym (v případě SČ „SOCIOLOGICAL“). Ne zcela funkční, a tedy skryté citace nazýváme, jak už bylo řečeno výše, „na WoS neaktivní“.

Pro překonání problému spočívajícího ve značně neúplné a nefunkční evidenci citací SČ na WoS bylo využito předností Google Scholar. Byly v něm vy-

¹⁵ Jediným citujícím článkem sociologického zaměření, jež byl spolu s citacemi, které obsahoval, z citačního přehledu vyřazen, je přehledová stať ruské autorky Natalie Korovicyny (Korovicyna, N. V. 2004. „На перекрестке – географическом, историческом, культурном.“ *Sociologičeskije issledovanija* 2004 (4): 140–145). Důvodem vyřazení je netypičnost tohoto textu, který byl jediným nalezeným citujícím článkem z ruského časopisu po roce 1989 (vynecháme-li zmatečné citace), a skutečnost, že tento přehledový text citoval výrazně vyšší počet (celkem 10) článků ze SČ, než je obvyklé. Nezařazení těchto citací nemělo vliv na výsledky analýzy nejcitovanějších článků ze SČ.

Rámeček 1. Ukázka zmatečných citací článků ze SČ na Web of Science

CZECH SOCIOLOGY AND THE APPEAL OF THE POSTMODERN

By: PETRUSEK, M

SOCIOLOGICKY CASOPIS Volume: 30 Issue: 1 Pages: 5–10 Published: 1994

On macrocrack-microdefect interaction

By: Tamuzs, VP; Petrova, VE

INTERNATIONAL APPLIED MECHANICS Volume: 38 Issue: 10 Pages: 1157–1177

Published: OCT 2002

2-normal processes in controlled dynamical systems

By: Arutyunov, AV; Jacimovic, V

DIFFERENTIAL EQUATIONS Volume: 38 Issue: 8 Pages: 1081–1094 Published:

AUG 2002

Quadratic sufficient conditions for strong minimality of abnormal sub-Riemannian geodesics

By: Dmitruk, AV

RUSSIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL PHYSICS Volume: 6 Issue: 3

Pages: 363–372 Published: JUL-SEP 1999

Mankind on the road to a planet-wide community

By: Bauman, Z

SOCIOLOGICKY CASOPIS-CZECH SOCIOLOGICAL REVIEW Volume: 39

Issue: 1 Pages: 5–9 Published: FEB 2003

Stirring in three-dimensional mantle convection models and implications for geochemistry:

2. Heavy tracers

By: Huang, Jinshui; Davies, Geoffrey F.

GEOCHEMISTRY GEOPHYSICS GEOSYSTEMS Volume: 8 Article Number:

Q07004 Published: JUL 10 2007

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, červen 2014.

Poznámka: Tučně vyznačeny citované články, pod nimi citující články.

hledány citace všech článků vydaných v anglických číslech v letech 1992–2013 a ke každému článku byly ze seznamu jej citujících dokumentů vybrány všechny články z časopisů indexovaných na WoS.¹⁶ Následně bylo třeba tyto citující články vyvolat na WoS a jejich seznamy odkazů prohledat způsobem popsáním

¹⁶ Citace českých článků tímto způsobem dohledávány nebyly, protože by to bylo příliš časově náročné a u článků vydaných v češtině je možné předpokládat, že pravděpodobnost jejich citování v zahraničí je výrazně nižší než u článků psaných anglicky. Jde však jistě o jedno z omezení předkládané citační analýzy, na něž je nutné upozornit.

Rámeček 2. Ukázka chybné citace článku z CSR na Web of Science (neaktivní citace)

Záznam v seznamu citované literatury z několika citujících článků na WoS:

Economic, Social and Historical Determinants of Voting Patterns

By: KOSTELECKÝ, T.

1990 and 1992 Parliamentary Elections in the Czech Republic Volume: 2 Issue: 2

Pages: 209–228 Published: 1994

Správná citace:

Kostecký, Tomáš. 1994. „Economic, Social and Historical Determinants of Voting Patterns in the 1990 and 1992 Parliamentary Elections in the Czech Republic.“ *Czech Sociological Review* 2 (2): 209–228.

Článek má na WoS celkem 4 české a slovenské citace, které se však autorovi ani časopisu nezapočítávají.

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, červen 2014.

výše, přičemž se ukázalo, že ve velké většině případů obsahují odkaz minimálně na článek, od kterého vyhledávání začalo, a někdy i na další články ze SČ nebo CSR. Díky této proceduře se podařilo dohledat mnohé citace, které jsou ve WoS obsaženy, ale „skryté“, protože nejsou propojeny se záznamy citovaných článků.

Popsaným postupem se podařilo najít celkem 690 zahraničních citací článků z obou jazykových variant SČ/CSR, mezi kterými bylo plných 379 (55 %) na WoS neaktivních. Je možné, že existuje řada dalších citací, které tímto postupem odhaleny nebyly, ale mělo by jít pouze o takové citace, jež se na WoS objevují ve velmi zdeformované podobě. Příklad jedné takové citace, objevené náhodou během pročitání seznamů odkazů, přináší Rámeček 2. Je tedy patrné, že WoS má daleko k plnému a spolehlivému zachycení všech citací, a to i u časopisů, které indexuje. Vysoký podíl neaktivních citací v celkovém seznamu je způsoben tím, že mnohé odkazují k CSR v letech 1993–2001, kdy byl samostatným časopisem neindexovaným na WoS (100 % neaktivních citací; Tab. 1). Avšak podíly neaktivních citací jsou vysoké i pro SČ v letech 1990–2001 (20 %) a zejména pro anglická čísla SČ/CSR v období 2002–2013 (32 %). Z dat na WoS lze usoudit, že jednou z příčin tohoto jevu je dlouhý dvojjazyčný název časopisu zavedený po sloučení obou jazykových verzí v roce 2002, který mnozí autoři neuvádějí celý. Jiným problémem jsou písmena s českou diakritikou v názvu časopisu, jménu autora nebo názvu článku, která se zřejmě při zpracování záznamů vydavateli nebo WoS „ztrácejí“ a výsledné neúplné záznamy nemohou být správně identifikovány.¹⁷

¹⁷ Práce s daty ukázala, že obzvlášť velké potíže má WoS s přiřazováním citací z ruského

V závěrečném kroku byly nalezené záznamy o citovaných a citujících článcích sjednoceny a přiřazeny k článkům na seznamu všech citovatelných textů ze SČ. Sjednocení různých podob citací téhož článku bylo provedeno podle charakteristických údajů, které záznamy obsahovaly (název, první autor, vrození, čísla stránek), a v případě nejistoty potvrzeno nahlédnutím do citujících článků. Pouze v několika málo případech byly neaktivní citace SČ zcela vynechány z dalšího zpracování, protože odkazovaly na celý časopis nebo byly zmatečné.

Při interpretaci citační analýzy SČ je nutné mít na paměti, že její výsledky jsou v nezanedbatelné míře závislé na datu získání citačních dat. Objem citačních dat v bibliometrických databázích narůstá vysokou rychlostí a každé zjištění učiněné v určitém časovém bodě může brzy zastarat. Soubor citačních dat SČ na WoS se proměňuje prakticky neustále. To se týká v prvé řadě záznamů o nově vydávaných člancích v SČ a dalších indexovaných časopisech nebo jiných typech dokumentů, stejně jako citací, které tyto dokumenty v sobě obsahují. Týká se to však i záznamů o starších člancích a citacích, protože WoS a další databáze doplňují bibliometrická data také retrospektivně [srov. např. de Winter, Zadpoor, Dodou 2014]. Hlavní sběr dat pro citační analýzu SČ proběhl v červnu 2014 (ke dni 11. 6. 2014), kdy byly shromážděny záznamy o citacích SČ z WoS a identifikovány neaktivní citace pomocí Google Scholar. Tímto způsobem vzniklý celkový přehled citací SČ se nedá v úplnosti aktualizovat, aniž by se musela zopakovat celá procedura dohledávání neaktivních citací pro každý jednotlivý článek. I když bylo snahou autora, aby analýzy vycházely z co nejaktuálnějších dat, při revizi článku v září 2014 nebyl přehled citací sestaven znovu od začátku vzhledem k velké pracnosti postupu a očekávání, že by se od původního souboru příliš nelišil. V analýzách však byla využita nejaktuálnější data všude tam, kde to bylo možné a kde se tím nenarušily souvislosti mezi jednotlivými částmi výkladu. Především byla do článku doplněna citační data SČ za rok 2013 z *Journal Citation Reports* 2013 zveřejněných v červenci 2014. Současně byly na WoS zjištěny citace SČ z nedávno publikovaných článků, jejichž záznamy se na WoS objevily po ukončení sběru dat v červnu 2014, a tato čerstvá citační data (ke dni 20. září 2014) byla využita při sestavování žebříčků nejcitovanějších článků ze SČ (podrobněji k tomu v příslušné části níže).

časopisu *Sociologičeskije issledovanija*, což dokládá obecnější problém se zpětnou transkripcí jmen původně psaných latinkou z cyrilice. Fakt, že indexace citací z časopisu *SocIS* na WoS je velmi nespolehlivá, také přispěl k rozhodnutí vyřadit z analýzy již zmiňovaný text N. V. Korovicyny. Zmapovat celkové počty citací SČ v tomto časopise by vyžadovalo detailní analýzu seznamů odkazů přímo v člancích.

Výsledky: celkový a zahraniční citační vliv SČ na Web of Science

SČ ve srovnání s jinými časopisy

Souhrnné údaje o citovanosti, které lze získat z WoS (Tab. 2), umožňují srovnat SČ s jinými časopisy, a tím jej aspoň orientačně zařadit do mezinárodního pole sociologických časopisů. Ukazatel TRIF, který se používá k poměřování kvality časopisů nejčastěji, je sice pro informaci uveden, ale naše srovnání se o něj neopírá, protože by z předchozí diskuse mělo být patrné, že je značně problematický. TRIF zachycuje jen jednu složku citačního profilu časopisů, která z hlediska celkového vlivu v nich publikovaných článků nemusí být klíčová, a činí tak na selektivních a nespolehlivých datech [Vanclay 2012; Fleck 2013]. Je ale třeba zdůraznit, že využití jiných nástrojů pro popis citačního vlivu časopisů (charakteristiky rozdělení článků podle počtu citací, průměrná citovanost bez autorských a časopi-seckých autocitací aj.) je také problematické vzhledem k omezené srovnatelnosti souhrnných údajů pro různé časopisy a potížím s kvalitou dat z WoS, které jsou obdobné jako u TRIF. Blíže se složením TRIF v případě SČ zabývá druhá část této analýzy.

Pro srovnání byly vybrány slovenská *Sociológia* a polské anglicky vycházející sociologické časopisy *Polish Sociological Bulletin* (PSB) a *Polish Sociological Review* (PSR), protože mají se SČ podobný historický a geografický kontext. Vzhledem ke skutečnosti, že do roku 1989 se (oficiální) česká sociologie převážně orientovala na Sovětský svaz, jsou do skupiny časopisů zařazeny dva sovětské časopisy *Soviet Sociology* a *Sociologičeskije issledovanija* (SocIs). Dále jsme zvolili hlavní sociologické časopisy dvou velkých západoevropských zemí – *Revue française de sociologie* (RFS) a *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie* (KZfSS). Z německých časopisů je užitečné SČ porovnat ještě s *Berliner Journal für Soziologie* (BerJS), který je v jistém smyslu také „postkomunistickým“ časopisem. Nakonec pro uvedení získaných hodnot do světových proporcí vybíráme *American Sociological Review* (ASR) jakožto pravděpodobně nejdůležitější světový sociologický časopis s vysokou citovaností a prestiží.

Skutečnost, že některé časopisy měly poměrně krátkou historii nebo začaly být v SSCI indexovány o dost později než SČ, znamená, že je třeba srovnávat opatrně. Opatrnost je na místě i proto, že srovnání pracuje u všech časopisů s neočištěnými daty převzatými přímo z WoS, a jak následně ukáže podrobnější analýza citačních údajů SČ, tato data se vyznačují značnou chybovostí. Přesto se z údajů v Tabulce 2 dají získat některá pozoruhodná zjištění.¹⁸ Je patrné, že v daném vzorku časopisů se SČ nachází přibližně uprostřed mezi východoevropskými

¹⁸ Tyto závěry mohou být jen orientační povahy, protože výchozí ukazatel celkového počtu článků zahrnuje na WoS u různých časopisů proměnlivé podíly výzkumných článků a drobných textů, které mají rozdílné šance být citovány. WoS neumožňuje pracovat pouze se souborem výzkumných článků.

Tabulka 2. SČ/CSR ve srovnání s vybranými dalšími sociologickými časopisy – první část

Název časopisu	Období pokrytí na WoS	Jazyk publikace	Počet článků na WoS	Citace celkem	Citace bez autocitací ^a	% auto-citací	Citující články	Citující články bez auto-citujících
SČ/CSR	1977–2014	čs, ang	3245	1525	790	48	848	516
<i>Sociologia</i>	1994–2014	slov, ang	1136	490	209	57	308	166
<i>Polish Sociological Bulletin</i>	1977–1982	ang	160	51	7	86	7	6
<i>Polish Sociological Review</i>	2005–2014	ang	300	35	28	20	34	28
<i>Soviet Sociology</i>	1977–1982	ang	112	9	9	0	9	9
<i>Sociologičeskije issledovanija</i>	1983–2014	rus	7931	1359	658	52	908	454
<i>KZfSS^b</i>	1977–2014	něm	4565	5855	4597	21	3788	3187
<i>Berliner Journal für Soziologie</i>	1994–2014	něm	734	785	605	23	661	538
<i>Revue française de sociologie</i>	1977–2014	fran	2667	3389	2466	27	2351	1928
<i>American Sociological Review</i>	1971–2014	ang	2796	162737	156236	4	91049	89161

Tabulka 2. SČ/CSR ve srovnání s vybranými dalšími sociologickými časopisy – dokončení

Název časopisu	Prům. podíl auto-citací na autocitující článek	Průměrná citovanost článků	Průměrná citovanost bez auto-citací	Mediánová citovanost	Nejvyšší citovanost	h-index	% nikdy necitovaných	Průměrný TRIF 2011–2013
SČ/CSR	2,21	0,47	0,24	0	25	11	82	0,524
<i>Sociologia</i>	1,98	0,43	0,18	0	14	6	77	0,214
<i>Polish Sociological Bulletin</i>	44,00	0,32	0,04	0	3	2	71	
<i>Polish Sociological Review</i>	1,17	0,12	0,09	0	3	2	90	0,048
<i>Soviet Sociology</i>		0,08	0,08	0	2	1	93	
<i>Sociologičeskije issledovanija</i>	1,54	0,17	0,08	0	29	8	88	0,169
KZfSS ^b	2,09	1,28	1,01	0	134	26	78	0,598
<i>Berliner Journal für Soziologie</i>	1,46	1,07	0,82	0	30	9	57	0,219
<i>Revue française de sociologie</i>	2,18	1,27	0,92	0	76	19	73	0,189 ^c
<i>American Sociological Review</i>	3,44	58,20	55,88	26	6448	178	17	4,255

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science a vlastní výpočty, data z WoS bez úprav, stav ke dni 11. 6. 2014; Thomson Reuters Journal Citation Reports 2011–2013 (TRIF).

Poznámka: a – autocitací se zde rozumí citace mezi články téhož časopisu; b – KZfSS = Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie; c – *Revue française de sociologie* nemá TRIF za rok 2013.

Tabulka 3. Rozdělení článků v SČ/CSR a dalších vybraných sociologických časopisech podle kumulativního počtu citací – první část

Časopis ^a	počet článků	Celkový počet citací ^b													
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
SČ/CSR	2645	287	127	56	48	25	18	11	5	6	4	4	1	3	
% ^c	81,5	8,8	3,9	1,7	1,5	0,8	0,6	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,03	0,1	
Sociológia	878	145	55	32	10	9	5				1				
%	77,3	12,8	4,8	2,8	0,9	0,8	0,4				0,1				
Polish Sociological Bulletin	113	44	2	1											
%	70,6	27,5	1,3	0,6											
Polish Sociological Review	270	26	3	1											
%	90,0	8,7	1,0	0,3											
Soviet Sociology	104	7	1												
%	92,9	6,3	0,9												
Sociologičeskije issledovanija	6969	705	169	50	21	4	4	1	1	5		1			
%	87,9	8,9	2,1	0,6	0,3	0,1	0,1	0,01	0,01	0,1		0,01			
KZfSS ^d	3543	312	137	104	81	69	57	37	42	31	20	14	16	14	
%	77,6	6,8	3,0	2,3	1,8	1,5	1,2	0,8	0,9	0,7	0,4	0,3	0,4	0,3	
Berliner Journal für Soziologie	418	134	77	41	25	11	8	8	3	3	1	2			
%	56,9	18,3	10,5	5,6	3,4	1,5	1,1	1,1	0,4	0,4	0,1	0,3			
Revue française de sociologie	1948	204	126	99	62	37	32	28	12	19	18	20	13	12	
%	73,0	7,6	4,7	3,7	2,3	1,4	1,2	1,0	0,4	0,7	0,7	0,7	0,5	0,4	
American Sociological Review	478	85	81	57	38	34	33	34	34	37	42	36	30	35	
%	17,1	3,0	2,9	2,0	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,3	1,1	1,3	

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science a vlastní výpočty, data z WoS bez úprav, stav ke dni 11. 6. 2014.

Poznámka: a – období pokrytí na WoS pro každý časopis ukazuje tabulka 1; b – zahrnuje autorské i časopisecké autocitace; c – součet řádkových procent = 100 %; d – KZfSS = Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie; e – u všech ostatních časopisů má mediánový článek citovanost 0.

Tabulka 3. Rozdělení článků v SČ/CSR a dalších vybraných sociologických časopisech podle kumulativního počtu citací – dokončení

Časopis ^a	14	15	16–20	21–25	26–30	31–50	51–100	101–500	501–1000	nad 1000	Celkem
SČ/CSR	1		3	1							3245
% ^c	0,03		0,1	0,03							
Sociológia	1										1136
%	0,1										
Polish Sociological Bulletin											160
%											
Polish Sociological Review											300
%											
Soviet Sociology											112
%											
Sociologičeskije issledovanija	1				1						7931
%	0,01				0,01						
KZfSS ^d	9	7	28	18	4	13	8	1			4565
%	0,2	0,2	0,6	0,4	0,1	0,3	0,2	0,02			
Berliner Journal für Soziologie			1		2						734
%			0,1		0,3						
Revue française de sociologie	3	4	15	6	3	5	1				2667
%	0,1	0,1	0,6	0,2	0,1	0,2	0,04				
American Sociological Review	34	34	140	131	119	380	456	428	14	6	2796
%	1,2	1,2	5,0	4,7	4,3	13,6	16,3	15,3	0,5	0,2	
hranice 50 % ^e											

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science a vlastní výpočty, data z WoS bez úprav, stav ke dni 11. 6. 2014.

Poznámka: a – období pokrytí na WoS pro každý časopis ukazuje tabulka 1; b – zahrnuje autorské i časopisecké autocitace; c – součet řádkových procent = 100 %; d – KZfSS = *Kölnner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*; e – u všech ostatních časopisů má mediánový článek citovanost 0.

a západními časopisy. V průměrné citovanosti¹⁹ (s autocitacemi i bez nich) a v h-indexu má SČ ze všech východoevropských časopisů nejvyšší hodnoty, ale zároveň se nachází dost hluboko pod velkými západoevropskými časopisy. Do východoevropské skupiny patří SČ také mírou autocitací (48 %), která je srovnatelná s ruským *SocIsem* (52 %), nižší než u *Sociologie* (57 %), ale výrazně vyšší než u PSR (20 %). Autocitační míry západoevropských periodik se pohybují na úrovni 21–27 %. Autocitující články ze SČ obsahují v průměru nejvíce časopiseckých autocitací ze všech evropských časopisů (2,21) (když vynecháme zjevně anomální případ PSB), údaje pro KZfSS a RFS jsou však jen o málo nižší. Důležitým ukazatelem kvality časopisů je procento nikdy necitovaných příspěvků [Bott, Hargens 1991]. V případě SČ je tento podíl 82 %, což je o něco více než u *Sociologie* (77 %), ale méně než v PSR (90 %) a SocIsu (88 %). Podobný podíl nikdy necitovaných článků má německý KZfSS (78 %), o něco nižší RFS (73 %) a nejnižší BerJS (57 %). Tato procenta se jeví jako velmi vysoká – to, že 82 % článků vydaných v SČ nemá žádný vliv vyjádřený v citacích z jiných článků, se zdá být alarmující. Údaj je u SČ tak jako u řady dalších časopisů nadhodnocen tím, že WoS mezi články započítává i všechny nebo některé knižní recenze a další drobné žánry, které obvykle nebývají citovány. Srovnáme-li údaj z WoS o celkovém počtu článků v SČ za období 1977–2014²⁰ (3245) s údajem o celkovém počtu článků pro stejné období a stejná čísla časopisu z naší databáze (1456), vyplývá z toho, že na WoS je evidováno jako články 1789 recenzí a jiných drobných textů. Z těchto údajů lze při znalosti počtu aspoň jednou citovaných článků podle WoS (600) vypočítat přibližnou míru necitovanosti pouze pro větší články.²¹ Výsledek 59 % je již příznivější, ale stále značně vysoký. Je však třeba nezapomínat, že zde jsou počítány pouze citace SČ, které jsou na WoS aktivní, a vedle nich existuje mnoho dalších citací na WoS neaktivních, citací v neindexovaných časopisech, knihách aj.

ASR vykazuje ve většině oblastí hodnoty zcela jiného řádu, které tento časopis jasně odlišují od západoevropských periodik a ještě více od časopisů ze střední a východní Evropy. Průměrná citovanost jednoho článku v ASR činí 58,2, po očištění od autocitací 55,9 a míra sebecitování časopisu je pouhá 4 %. Pokud se však nějaký autocitující článek objeví, obsahuje v průměru více autocitací než u ostatních sledovaných časopisů. ASR má také zcela odlišný podíl nikdy necitovaných článků (17 %), což je jistě dáno kvalitou a prestiží časopisu, ale souvisí také s lepší a širší indexací amerických a anglickojazyčných časopisů na WoS. V neposlední řadě údaje pro ASR značně zlepšuje skutečnost, že v tomto časopise vycházejí téměř výhradně články.

Analytické nástroje na WoS dovolují získat seznamy všech článků publikovaných v daném časopise seřazené podle celkového počtu citací. Díky tomu

¹⁹ V této části analýzy pracujeme se souhrnnými daty o domácích i zahraničních citacích včetně autorských a časopiseckých autocitací.

²⁰ Data jsou platná ke dni 11. 6. 2014.

²¹ Do výpočtu jsou zahrnuty i citace drobných textů, ale jejich počet je nízký.

je možné porovnat rozdělení citací článků v každém časopise (Tab. 3). Naproti odlišnost ASR zde vyniká ještě více. Nejcitovanější článek²² v ASR byl citován 6448krát, což je skoro polovina všech citací, které získaly dohromady všechny ostatní časopisy ze vzorku, a celkem 178 článků z ASR bylo citováno aspoň 178krát (tj. h-index = 178). Nejcitovanější článek v nejvíce citovaném evropském časopise ve výběru (KZfSS) byl citován 134krát a h-index tohoto časopisu je 26. Plná polovina článků v ASR byla citována 26krát nebo více, což je hodnota, které německé časopisy a RFS dosáhly pouze svými citačními špičkami, SČ se k ní těsně přiblížil a ostatní časopisy jí zdaleka nedosáhly. V rámci Evropy opět platí, že SČ se nachází někde uprostřed mezi východoevropskými a západoevropskými časopisy. Pouze 13 článků (0,4 %) v SČ bylo citováno více než desetkrát, v *Sociologii* jeden článek (0,1 %), v *SocIsu* tři (0,03 %), v *BerJS* 5 (0,7 %), v *RFS* 82 (3,1 %) a v *KZfSS* 132 (2,9 %). Zatím velmi málo citovaný byl polský *PSR*, což může být zčásti dáno relativní krátkostí jeho indexace na *WoS* (od r. 2005), ale svou roli zřejmě mezi dalšími faktory hraje i zdrženlivý přístup redakce k maximalizaci citačních hodnot.

Vývoj citovanosti SČ na *WoS*

Další data z *WoS* umožňují blíže se seznámit s tím, jaké časopisy SČ citovaly, kolik bylo citujících článků a citací a jak se citovanost SČ vyvíjela v čase. Graf 1 ukazuje vývoj celkového počtu článků citujících SČ od roku 1977, za který byl v *SSCI* poprvé zveřejněn impakt faktor SČ.²³ Data byla získána z *Cited Reference Search* prováděného po jednotlivých citujících letech. Vývoj citování SČ se dá rozdělit do tří etap, které se vyznačují rozdílnou a rostoucí mírou citování a proměnlivým podílem autocitací (Tab. 4). V letech 1977–1990 citovalo SČ v průměru méně než 5 článků ročně, v letech 1979 a 1980 to byl dokonce vždy jen jeden článek (v roce 1979 navíc ze SČ). Maxima 12 citujících článků bylo dosaženo hned v roce 1977, především díky 8 autocitacím. V roce 1989 byl počet citujících článků nad průměrem (10), ale v roce 1990 došlo k poklesu na 7. Zlom, který by se dal očekávat se změnou politických poměrů, nastal až v roce 1991. V období 1991–2005 citovalo ročně SČ v průměru 20,8 článku, s minimem v letech 1993 a 2001 (13) a maxi-

²² DiMaggio, P. J., W. W. Powell. 1983. „The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organisational Fields.“ *ASR* 48 (2): 147–160.

²³ Při základním sběru dat v červnu 2014 bylo na *WoS* možné najít plné záznamy o článcích ze SČ až od roku 1977, pro léta 1965–1976 *WoS* evidoval pouze čtyři citující články z jiných československých časopisů. V období do září 2014 došlo k retrospektivnímu doplnění záznamů o článcích v SČ z let 1966–1968 a 1974–1976 a jejich citacích. Pokrytí SČ před rokem 1977 stále není kontinuální a nedají se prezentovat výsledky od vzniku časopisu v roce 1965. Situaci mohou změnit další budoucí retrospektivní aktualizace dat, k nimž na *WoS* pravidelně dochází. Údaje pro rok 1977 a následující roky nebyly retrospektivní aktualizací databáze ovlivněny, nelze však vyloučit, že citovanost zejména starších článků ze SČ ovlivní přidání dalších citujících časopisů někdy v budoucnosti.

Tabulka 4. Rozdělení článků citujících SČ/CSR podle období a typu citujícího časopisu

Citující články z:	1977–1990		1991–2005		2006–2013		1977–2013	
SČ/CSR	30	44,1 %	157	50,3 %	181	30,5 %	368	37,8 %
Sociológia		0 %	39	12,5 %	57	9,6 %	96	9,9 %
Geografie		0 %		0 %	35	5,9 %	35	3,6 %
ostatní čs. a sl. časopisy	24	35,3 %	37	11,9 %	73	12,3 %	134	13,8 %
zahr. časopisy	13	19,1 %	61	19,6 %	173	29,2 %	247	25,4 %
z toho zahr. autoři	7	10,3 %	33	10,6 %	90	15,2 %	130	13,4 %
domácí autoři	6	8,8 %	28	9,0 %	83	14,0 %	117	12,0 %
knihy a sborníky		0 %	10	3,2 %	72	12,1 %	82	8,4 %
neplatné	1	1,5 %	8	2,6 %	2	0,3 %	11	1,1 %
Celkem	68	100 %	312	100 %	593	100 %	973	100 %
průměr za rok	4,9		20,8		74,1		26,3	

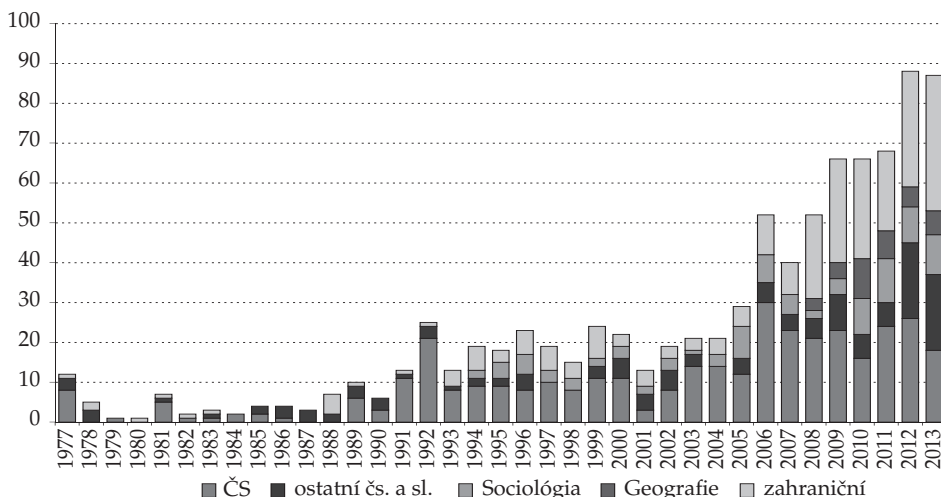
Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Basic Search a Cited Reference Search, červen 2014.

mem v roce 1999 (26). V období 2006–2013 průměrný roční počet citujících článků stoupl na 74, přičemž z Grafu 1 je patrná neustále rostoucí tendence.

Co se týče složení citujících článků podle typu, největší podíl měly v každém období autocitující články ze SČ. Jejich absolutní počet stále rostl, avšak jejich podíl se měnil ze 44 % v prvním období na 50 % v druhém období a 31 % v období 2006–2013. Pokles podílu autocitujících článků ve třetím období může být překvapivý v souvislosti s rostoucím tlakem na citování a vyšší TRIF, avšak teprve následující analýza podle citací ukáže, zda v posledních letech klesl i podíl autocitací ze SČ. V průběhu let přibývaly mezi časopisy často citujícími SČ nové tituly, jak to ukazují případy časopisu *Sociológia*, který začal být indexován ve WoS ve druhém období, a časopisu *Geografie*, indexovaného od třetího období. Naopak podíl ostatních českých a slovenských časopisů klesl z jedné třetiny v prvním období na 12 % v dalších dvou etapách. Skokový nárůst citací z knih a sborníků ve třetím období (12 %) je třeba přičíst rozvoji indexace těchto zdrojových dokumentů na WoS.

Nejzajímavější z hlediska zahraničního vlivu SČ jsou data o citování zahraničními časopisy. Jejich relativní podíl vzrostl z cca 19 % v prvních dvou obdobích na téměř třetinu všech citujících článků (29 %) ve třetím období. Vývoj v počtech

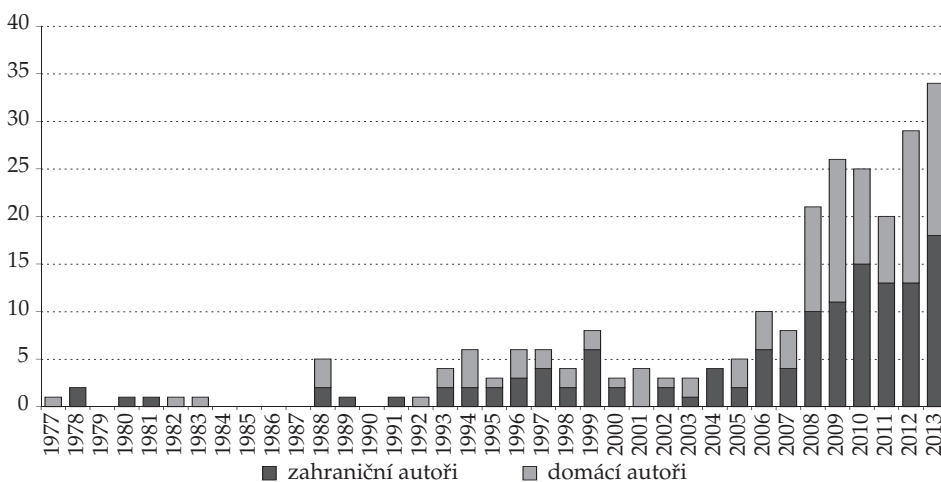
Graf 1. Počet článků citujících SČ/CSR na Web of Science podle roku vydání a typu časopisu 1977–2013

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Cited Reference Search, data z WoS bez úprav, červen 2014.

Poznámka: Vynechány citující knihy a kapitoly z knih nebo sborníků (82) a časopisecké články, které jsou na WoS vedeny jako citující omylem (11).

Graf 2. Zahraniční články citující SČ/CSR na Web of Science 1977–2013: zahraniční a domácí autoři

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Cited Reference Search, data z WoS bez úprav, červen 2014.

Poznámka: Vynechány zahraniční knihy, kapitoly z knih nebo sborníků a zahraniční časopisecké články, které jsou na WoS vedeny jako citující omylem.

Tabulka 5. Rozdělení článků citujících SČ/CSR a citací SČ/CSR podle typu časopisu

Citující články / citace z:	Citující články 1998–2013	Citace 1998–2013
SČ/CSR	262 33,9 %	625 47,9 %
Sociológia	82 10,6 %	153 11,7 %
Geografie	35 4,5 %	79 6,0 %
ostatní čs. a sl. časopisy	97 12,5 %	133 10,2 %
zahr. časopisy	207 26,8 %	242 18,5 %
z toho zahr. autoři	109 14,1 %	
domácí autoři	98 12,7 %	
„ostatní“		47 3,6 %
knihy a sborníky	82 10,6 %	18 1,4 %
neplatné	8 1,0 %	9 0,7 %
Celkem	773 100 %	1306 100 %
průměr za rok	48,3	81,6

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Basic Search a Cited Reference Search, červen 2014 (citující články); Thomson Reuters Journal Citation Reports 1998–2013 (citace).

zahraničních citujících článků po jednotlivých letech zobrazuje Graf 2. Z něj je patrné, že až do roku 1992 zahraniční časopisy citovaly SČ jen ojediněle s výjimkou roku 1988, kdy citujících zahraničních článků vyšlo pět. Právě pět citujících článků ročně se stalo průměrnou hodnotou v následujícím období 1993–2007. Od roku 2008 se dá zaznamenat prudký nárůst, který zřejmě lze vysvětlit rozšířením souboru časopisů indexovaných na WoS a také vyšší publikační aktivitou českých sociologů v zahraničí. Ročně vyšlo v období 2008–2013 v průměru 26 zahraničních článků citujících SČ. Je však třeba dodat, že téměř polovinu zahraničních citujících článků v každém období napsali domácí autoři.

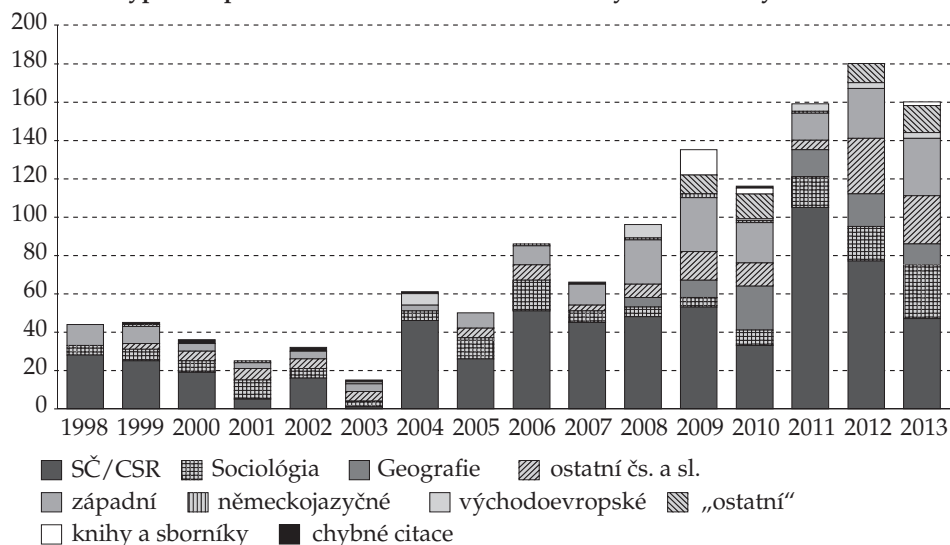
Od citujících článků je třeba odlišit citace tvořené odkazy, kterých mohou být v různých článcích různé počty a které mohou směřovat na cílové články z různých let. Rozdíl mezi nimi dokládá Tabulka 5, která přináší srovnání počtů a podílů citujících článků a citací v letech 1998–2013 (volba tohoto období je dána dostupností citačních dat ve webovém vydání JCR od roku 1998). Srovnání podílů různých typů citujících článků v období 1977–2013 (viz Tab. 4) a v letech 1998–2013 ukazuje jen malé rozdíly, které se dají vysvětlit už popsányými proměnami ve složení citujících dokumentů (indexace nových časopisů, knih a sborníků). Srovnání mezi citujícími dokumenty a citacemi v období 1998–2013 však odkrývá výraznější rozdíly. Je patrné, že SČ sám sebe významně „nadcituje“, když jeho podíl na citujících článcích činí 34 % a na citacích 48 %, čemuž odpovídá v průměru 2,4 autocitací na jeden autocitující článek. Podobně je SČ výrazněji „nadcitován“

časopisem *Geografie*, v němž na článek citující SČ připadá 2,3 citací SČ. Naopak nejstřídměji SČ citují články v zahraničních časopisech, v nichž na jeden citující článek připadá v průměru 1,2 citace SČ. Obecně platí, že citací musí být stejně nebo více než citujících dokumentů. Nelogický stav, kdy citací z knih a sborníků (18) je mnohem méně než citujících knih a sborníků (82), je možné vysvětlit různými zdroji dat. Data o citujících článcích pocházejí z Cited Reference Search, který ukazuje všechny indexované citující dokumenty, tedy i knihy a sborníky. Data o citacích pocházejí z JCR, kde se objevují citace vybrané podle jiného klíče, který není veřejně znám, ale je zřejmé, že citace z knih a sborníků zatím byly do citačních bilancí časopisů zahrnovány spíše zřídka.

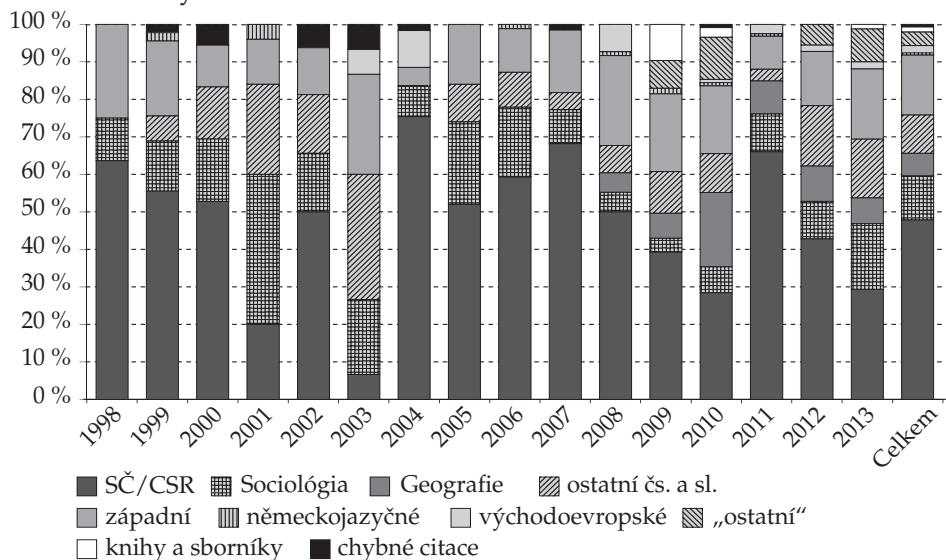
Přehled citací SČ na základě dat z JCR jsme rozdělili na dvě části: všechny citace a citace do předchozích dvou let, tj. do dvouletého citačního okna relevantního pro výpočet TRIF. Protože data z JCR jsou v internetovém vydání WoS přístupná od roku 1998 a zatím poslední zveřejněný rok byl v době dokončení textu 2013, zabýváme se obdobím 1998–2013. Ve vývoji počtu všech citací je možné rozlišit dvě období (Graf 3a). Do roku 2002 celkové počty citací poskytnuté SČ články vydanými v daném roce stagnují kolem průměru 36. Nízký údaj za rok 2003 je zřejmě způsoben výpadkem indexace tohoto ročníku SČ, a proto jej z výpočtů vypouštíme. V dalším období počty všech citací SČ rostou tempem asi 15 % ročně z 61 citací v roce 2004 na 160 citací v roce 2013, přičemž maxima 180 citací bylo dosaženo v roce 2012. Nárůst citací může znamenat, že větší část publikovaných článků (ovšem vzhledem k číslům ne výrazně větší) dosahuje zhodnocení ve vědecké komunikaci formou aspoň jedné citace, tuto možnost by však musela potvrdit data o citovaných článcích, která v JCR nejsou k dispozici. Když se podíváme na procentuální podíly citací podle citujících časopisů a podle let (Graf 3b), je patrné, že značná část citací pochází ze SČ. Podíl časopiseckých autocitací nikdy neklesl pod 20 % (s vynecháním defektního roku 2003) a za celé období činí 48 % (viz také Tab. 5). Významnou účast na celkové citovanosti SČ má *Sociologie* s 12% podílem za celé období a v letech 2008–2013 také *Geografie* s podílem 9 % a maximem 20 % v roce 2010. Podíl citací SČ ze zahraničních časopisů činil v období 1998–2013 něco přes 18 %, přičemž největší váhu (32 %) měly zahraniční citace v citovanosti SČ v roce 2008. Naprostá většina zahraničních citací za celé období pochází ze západních časopisů (86 %), pouze jednotky citací přišly z německojazyčných časopisů a východoevropská periodika byla silněji zastoupena jen v letech 2004 a 2008. V podílech citací z různých zdrojů nelze v celém období vypozařovat žádný zřetelný trend, a tedy ani rozlišit různé etapy.

Vývoj citovanosti ve dvouletém citačním období určujícím pro TRIF (Graf 4a) má podobný průběh jako vývoj všech citací. Roční počty dvouletých citací se pohybovaly kolem 14 v letech 1998–1999, poté v letech 2000–2003 klesly na velmi nízký průměr 5 ročně (opět i vinou defektních údajů za rok 2003) a v letech 2004–2007 se zvedly na hodnoty kolem 12. Výraznější nárůst dvouletých citací je patrný v letech 2008–2013 (roční průměr 35 citací), přičemž ale počty nepravidelně kolísají. Vývoj procentuálních podílů různých zdrojů na dvouletých citacích ukazuje

Graf 3a. Počet citací SČ/CSR na Web of Science podle roku vydání citujících článků a typu časopisu 1998–2013: bez omezení roku vydání citovaných článků

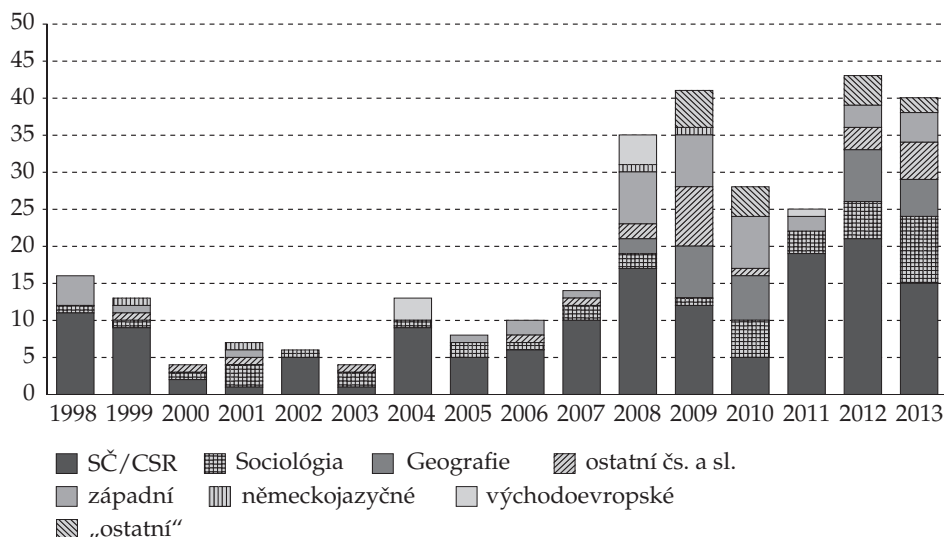
Graf 3b. Procentuální podíly citací SČ/CSR na Web of Science podle roku vydání citujících článků a typu časopisu 1998–2013: bez omezení roku vydání citovaných článků

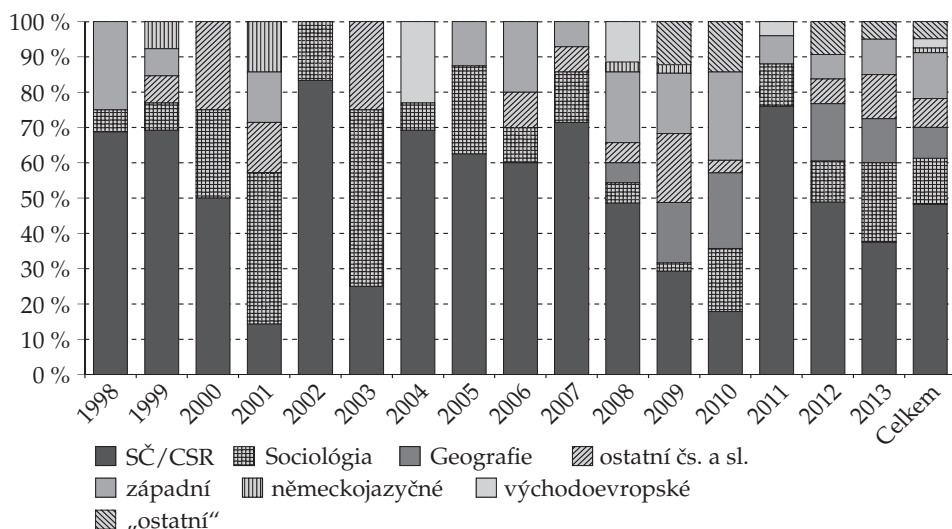
Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Journal Citation Reports 1998–2013.

Poznámka: Data za rok 2003 jsou ovlivněna výpadkem indexace SČ/CSR na WoS.

Graf 4a. Počet citací SČ/CSR na Web of Science podle roku vydání citujících článků a typu časopisu 1998–2013: pouze citace do dvouletého „citačního okna“ vstupující do TRIF

Graf 4b. Procentuální podíly citací SČ/CSR na Web of Science vstupujících do TRIF 1998–2013 podle roku vydání citujících článků a typu časopisu

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Journal Citation Reports 1998–2013.

Poznámka: Vynechána 1 zmatečná citace z roku 2004; data za rok 2003 jsou ovlivněna výpadkem indexace SČ/CSR na WoS.

Graf 4b. Stejně jako u celkové citovanosti mají i u dvouletých citací největší podíl autocitace SČ a stejná je po zaokrouhlení i jeho hodnota – 48 %. Protože od konce minulé dekády sílí tlak na publikace v časopisech s vyšším TRIF a časopisy mají poměrně silnou motivaci umělým zvyšováním svého TRIF lákat nové a kvalitní autory, dalo by se očekávat, že podíl autocitací rozhodných pro TRIF v posledních letech stoupl. Pokud však srovnáme podíly autocitací SČ v pětiletých obdobích 1998–2002, 2004–2008 a 2009–2013, dospějeme ke klesající řadě 61 %, 58 % a 41 %. Tyto podíly ovšem meziročně velmi kolísají: např. v roce 2010 byl podíl autocitací 18 %, v roce 2011 76 %. Celkový podíl *Sociologie* na dvouletých citacích je 13 %, podíl *Geografie* v letech 2008–2013 rovněž 13 %. Podíl dvouletých citací od zahraničních časopisů činí za celé období 17 % a v datech nelze vypořádat jasný trend. Stejně jako u všech citací získal SČ nejvyšší podíl dvouletých citací ze zahraničí v roce 2008 (34 %), naopak v letech 2007 a 2012 tento podíl činil pouhých 7 % a v letech 2000 a 2002 nebyly žádné. Převážnou většinu všech dvouletých zahraničních citací za celé období 1998–2013 opět zajistily západní časopisy (77 %), z východoevropských periodik pocházela necelá jedna šestina a podílem 8 % byly zastoupeny německojazyčné časopisy.

Data o citovanosti z JCR ukazují, že SČ je vzhledem k celkovému počtu v něm publikovaných článků citován na WoS poměrně málo, značná část citací jsou časopisecké autocitace a výrazný podíl na jeho citovanosti mají jiné české a slovenské časopisy. Z údajů však vyplývají i některá pozitivní zjištění: počet zahraničních článků citujících SČ se zvyšuje a nedá se říci, že by v celkové nebo dvouleté citační bilanci rostl podíl autocitací.

Zahraniční citovanost SČ

Rozšířený citační soubor, který byl získán dohledáváním na WoS neaktivních citací SČ způsobem popsaným v metodologické kapitole, by měl nabídnout přesnější citační profil SČ než základní data z WoS a JCR. Záběr této části analýzy se omezuje na zahraniční citace, což je dáno především tím, že zahraniční citovanost SČ je dosud mnohem méně známou stránkou citačního vlivu SČ než citovanost domácí, která je aspoň v hrubých rysech určená omezeným množstvím domácích citujících časopisů. Rovněž hraje svou roli to, že dohledání domácích citací na Google Scholaru by bylo mnohem méně efektivní než v případě zahraničních (hlavně západních) časopisů, protože pokrytí zejména starších českých a slovenských časopisů na GS je velmi nedostatečné. Protože je naším cílem podat co nejúplnější přehled celé zahraniční citační historie SČ, výklad tentokrát pokrývá celé období existence SČ a CSR od roku 1965 do roku 2013, přestože citační údaje dohledatelné na WoS i jinými způsoby pro období 1965–1977 jsou patrně značně neúplné.

Souhrnné výsledky analýzy zahraniční citovanosti článků v SČ pro různá vydání časopisu v různých obdobích přináší Tabulka 6. Z celkem 2127 článků

Tabulka 6. Celková a čistá zahraniční citovanost článků v SČ/CSR podle období a jazykové verze

Zkratka a období vydávání	Článků celkem	z toho citovaných v zahr.		% citovaných v zahr.		Zahr. citací celkem	% neakt		Dom	OAD	Poměr citace/články
		C	OAD	C	OAD		– neakt	neakt			
SČ 1965–1989	1155	68	51	5,9	4,4	78	67	86	7	55	0,068 0,048
SČ 1990–2001	376	91	43	24,2	11,4	141	28	20	24	53	0,375 0,141
CSR 1992–2001 ^a	138	71	55	51,4	39,9	221	221	100	30	105	1,601 0,761
SČ/CSR, česká čísla 2002–2013	316	71	20	22,5	6,3	98	14	14	21	21	0,310 0,067
SČ/CSR, anglická čísla 2002–2013	142	73	51	51,4	35,9	152	49	32	31	90	1,070 0,634
CELKEM 1965–2013	2127	374	220	18	10	690	379	55	113	324	0,324 0,152

Zdroj: Thomson Reuters Web of Science, Cited Reference Search; pro CSR a anglická čísla SČ/CSR také Google Scholar, červen 2014, a vlastní výpočty.

Poznámka: a – K CSR, který vycházel od roku 1993, bylo přidáno jediné vydané anglické číslo *Czechoslovak Sociological Review* z roku 1992.

C: celkový počet zahraničních citujících článků / zahraničních citací; OAD: počet zahraničních citujících článků / zahraničních citací očištěný od autorských autocitací a od citací dalšími domácími autory; – neakt: počet zahraničních citací nedohledatelných běžným vyhledáváním na Web of Science; Aut: počet autorských autocitací; Dom: počet citací od domácích autorů jiných než autor/ka.

Tučně jsou označeny údaje vztažené k čisté zahraniční citovanosti OAD (očištěné od autorských autocitací a citací od domácích autorů).

publikovaných v SČ a CSR v letech 1965–2013 bylo v zahraničních časopisech citováno 374 různých článků. Jinými slovy v zahraničí bylo v letech 1965–2013 citováno 18 % veškeré článkové produkce SČ a CSR (knižní recenze a menší žánry obecně jsou, jak už bylo řečeno, až na nepatrné výjimky z přehledu vyloučeny). Na těchto 374 článků bylo v SSCI/WoS nalezeno celkem 690 citací, z nichž ale 379, tedy 55 % (viz diskuse o kvalitě záznamů na WoS výše) bylo neaktivních, a tedy nedohledatelných v běžném vyhledávání. Díky zařazení neaktivních citací tato citační analýza poskytuje mnohem úplnější (byť stále ne zcela vyčerpávající) obraz zahraniční citovanosti SČ, než lze na WoS získat běžným vyhledáváním.

Hrubé počty citací (ukazatel C) jsou nedostatečné pro zjištění zahraničního vlivu určitého článku nebo časopisu, protože v nich jsou obsaženy také autorské autocitace²⁴ a citace od domácích kolegů publikujících v zahraničí. I zahraniční autocitace a citace od domácích kolegů představují jistou formu zahraničního vlivu a mohou přispět k většímu mezinárodnímu dopadu daného článku, ale v těchto případech nejde o plnohodnotný vliv na zahraniční autory a mezinárodní vědeckou komunikaci. Dále proto pracujeme s pojmem „čistá zahraniční citovanost“, která je vymezena jako celkový počet zahraničních citací očištěný od autorských autocitací a od citací pocházejících od domácích kolegů (ukazatel OAD). Autorské autocitace jsou odečítány i tehdy, když jde o zahraniční autory. Za „domácí autory“ považujeme české nebo slovenské autory pracující na českých nebo slovenských pracovištích + české nebo slovenské autory působící v emigraci + zahraniční autory působící na českých nebo slovenských institucích.²⁵ Tato široká definice domácího autora může budit nesouhlas, byla však zvolena záměrně, aby se daly od ostatních oddělit citace, jež s rozumnou mírou pravděpodobnosti pocházejí od autorů, kteří nejsou přímo spojeni s českým prostředím. Je jistě možné, že někteří podle naší definice zahraniční autoři mají k českému prostředí úzké formální nebo neformální vazby, tento typ vztahů však nebylo možné zjišťovat. Rovněž nemá smysl zpochybňovat, že zahraniční autory, kteří publikovali v SČ, často citují převážně nebo výlučně kolegové z jejich vlastní země, tedy ve vztahu k nim „domácí“ autoři. Tento druh zahraničních citací však překračuje česko-slovenský horizont, a není tedy důvod jej z analýzy vylučovat.

Podíváme-li se na data o zahraniční citovanosti znovu, vidíme, že čistá zahraniční citovanost SČ (tučné sloupce v Tab. 6) je výrazně nižší než celková zahraniční citovanost. Pouze 220, tj. 10 % všech článků, bylo v zahraničí citováno někým jiným než samotným autorem nebo jeho domácími kolegy, a tyto články obdržely celkem 324 čistých zahraničních citací (v řadě případů spolu s autorskými autocitacemi, zahraničními citacemi od domácích kolegů a nelze zapomínat ani na domácí citace, byť nejsou předmětem sledování). Údaj 10 % se může zdát

²⁴ Autorskou autocitaci definujeme jako citaci, v níž se aspoň jeden autor citujícího článku vyskytuje mezi autory citovaného článku.

²⁵ Za „domácí autory“ v tomto smyslu byli považováni: Dagmar Lorenz-Mayer, Dino Numerato, Steven Saxonberg, Michael Smith.

nízký, ale je třeba vzít do úvahy různé „polehčující okolnosti“, například fakt, že většina článků v SČ vychází česky nebo že více než polovina článků v SČ vyšla před rokem 1989, kdy česká sociologie byla v izolaci od světového vývoje a bibliometrické databáze, tehdy pouze SSCI a další indexy ISI, pokrývaly mnohem méně časopisů. Úrovně citovanosti by měly být interpretovány ve vztahu k vnějším podmínkám, a je proto třeba sledovat různá období a jazyková vydání odděleně.

Tabulka 6 ukazuje, že celková a čistá zahraniční citovanost se v různých obdobích historie SČ a v závislosti na jazykové verzi výrazně lišily. Jak se dalo očekávat, nejnižší celkovou (5,9 %) i čistou (4,4 %) zahraniční citovanost mají články ze SČ v období 1965–1989, kdy proti jejich většímu zahraničnímu vlivu působila celá řada faktorů – vedle už zmíněné zahraniční izolace také skutečnost, že SČ začal být na SSCI plně indexován až během 70. let, nebo poměrně velký počet vydávaných článků. Zřejmě v důsledku omezených technických možností indexace v raných dobách scientometrie je plných 86 % záznamů o citacích SČ z tohoto období na WoS neaktivních. Již zmiňované retrospektivní doplňování starších dat na WoS může podíl citovaných článků zvýšit a naopak snížit podíl neaktivních citací.

U publikací vydaných v angličtině lze předpokládat větší zahraniční vliv než u článků vydaných v malém jazyce, jako je čeština. Ve shodě s tím by CSR měl být v zahraničí citován více než SČ ze stejného období. Podobně vzhledem k expanzi bibliometrických databází v posledním desetiletí se dá očekávat, že novější publikace budou citovány více než starší, ovšem při zohlednění skutečnosti, že trvá několik let po vydání, než článek „sesbírá“ své citace.²⁶ Grafy 2 a 3a ukázaly, že nárůst celkového počtu citujících článků a citací v posledních letech byl značný a v jeho rámci došlo také k růstu absolutních počtů zahraničních citací. Kromě toho čeští sociologové stále rozšiřují záběr své zahraniční spolupráce a je možné se domnívat, že z rostoucího počtu mezinárodních vědeckých projektů, zahraničních stáží, studijních pobytů aj. vznikají častěji než dříve citace SČ v jejich publikacích v zahraničí nebo v článcích jejich zahraničních kolegů. V souladu s těmito úvahami by zahraniční citovanost za období 2002–2013 měla být po uplynutí doby potřebné k získání citací vyšší než za období 1990–2001. I když je na test tohoto očekávání zatím příliš brzy, výsledky mohou už nyní něco napovědět.

Data z citační analýzy podporují předpoklad o kladném vlivu angličtiny na počet zahraničních citací, ale očekávání, že SČ má v zahraničí větší vliv nyní než dříve, se dosud potvrdit nedá. Rozdíly v zahraničním vlivu časopisu v různých obdobích a jazycích jsou patrné v ukazateli relativního počtu zahraničních citací na článek (poslední dva sloupce v Tab. 6). Největší zahraniční vliv podle čistých zahraničních citací měl CSR 1992–2001 (0,761 čistých zahraničních citací na člá-

²⁶ Podle průměrné hodnoty ukazatele citačního poločasů (*cited half-life*) za roky 2009–2013 (starší údaje databáze JCR pro SČ neobsahuje) ze všech citací SČ poskytnutých v daném roce jich 50 % směřuje na články vydané v SČ v minulých pěti letech, dalších 50 % na články vydané dříve [JCR 2009–2013, přístup 20. 9. 2014]. Hodnota *cited half-life* stále roste: z 4,1 (2009) na 6,5 let (2013). To znamená, že jsou o něco častěji citovány starší články.

nek) následovaný anglickými čísly SČ/CSR 2002–2013 (0,634). Dále se s velkým odstupem umístil SČ 1990–2001 (0,141) a až po něm česká čísla SČ/CSR 2002–2013 (0,067). Čistá relativní zahraniční citovanost českých čísel SČ/CSR 2002–2013 je dokonce tak nízká, že se blíží hodnotě téhož ukazatele pro SČ 1965–1989 (0,048). Pořadí podle celkové relativní zahraniční citovanosti je stejné, ale s tím rozdílem, že česká čísla SČ/CSR 2002–2013 mají blíže k SČ 1990–2001 než k časopisu před rokem 1989. Porovnání poměrů mezi těmito dvěma ukazateli vede ke zjištění, že z autorských autocitací a citací od domácích kolegů v zahraničí nejvíce profitují česká čísla SČ/CSR 2002–2013 (4,7krát více všech zahraničních citací než čistých citací na jeden článek), dále SČ 1990–2001 (2,7krát), CSR 1992–2001 (2,1krát) a nejméně roste relativní zahraniční citovanost anglických čísel SČ/CSR 2002–2013 (1,7krát) a SČ 1965–1989 (1,4krát).

Stejně pořadí zůstává zachováno, pokud se vrátíme k podílům v zahraničí citovaných článků na všech vydaných člancích, a nehraje roli, zda se počítají všechny zahraniční citace nebo pouze očištěné. V podílu všech v zahraničí citovaných článků bez ohledu na typ autorství dosáhla anglická čísla SČ/CSR 2002–2013 stejné hodnoty jako CSR 1992–2001 a oba časopisy zde překročily hranici 50 % (51,4 %), po očištění od autocitací a domácích citací se tyto podíly snížily na 36 % a 40 %. Z článků v českých verzích časopisu z let 1990–2001 a 2002–2013 bylo celkem v zahraničí citováno 24 % a 23 %, po očištění ovšem jen 11 % a 6 %.

I když jsou údaje omezeny pouze na zahraniční citace, je zjevné, že v citovanosti různých edicí časopisu existují velké rozdíly a zahraniční citovanost anglických čísel je poměrně vysoká. Anglická čísla dosahují troj- až čtyřnásobně vyšší relativní citovanosti v zahraničí než česká čísla ze stejné doby, po očištění citací je rozdíl mezi nimi dokonce pěti- (1990–2001) až devítinásobný (2002–2013). Z Tab. 6 je však také patrné, že běžné vyhledávání na WoS citovanost anglických čísel téměř vůbec neodhalí, protože v případě neindexovaného CSR 1992–2001 WoS nevede žádné aktivní citace a v případě anglických čísel SČ/CSR 2002–2013 je neaktivní celá třetina (32 %) citací.

Nejcitovanější články v SČ podle Web of Science a podle analýzy zahraničních citací

Dosud nebylo řečeno nic o tom, které články ze SČ byly celkem nebo v zahraničí nejvíce citovány. Protože jsme se záměrně snažili vyhnout personalizaci údajů o citovanosti, citační data byla dosud jen výjimečně spojována s konkrétními autory a texty. Bylo by však nespravedlivé vůči autorům článků, které nejvíce přispěly k citovanosti SČ, je zde neuvést. I v této analýze je jednotkou článek, nikoli autor. Data za autory uváděna nejsou, protože autoři článků ze SČ samozřejmě publikují také v jiných časopisech doma nebo v zahraničí a počty citací pouze za SČ by u řady z nich mohly o jejich citačním vlivu podat velmi zkreslený obraz.

Před několika lety byl publikován žebříček nejcitovanějších článků v ASR. Jerry Jacobs [2005] napočítal mezi články z let 1936–1995 celkem 379, které byly

citovány 100krát nebo častěji, a mezi nimi 18, které byly citovány nejméně 500krát. Na prvním místě se umístil už jednou zmiňovaný článek Paula DiMaggio a Waltera Powella „The Iron Cage Revisited“, který měl ovšem v listopadu 2004, kdy Jacobs analýzu prováděl, „pouze“ 1753 citací oproti dnešním 6448. Kumulativní počty citací nebyly očištěny od autorských a časopiseckých autocitací, je však jasné, že autorské autocitace nehrají u vysoce citovaných článků zásadnější roli a úroveň časopiseckých autocitací je v ASR celkově nízká (4 %; viz Tab. 2 výše).²⁷

V pokusu vytvořit obdobu Jacobsova seznamu „Greatest Hits“ pro SČ hraje vzhledem k řádově nižším citačním hladinám autorské i časopisecké autocitace mnohem větší roli a jejich přítomnost a vliv na celkové výsledky je třeba brát v úvahu. Byly sestaveny tři různé žebříčky, jež dávají velmi rozdílné odpovědi na zdánlivě prostou otázku, které články v SČ byly nejvíce citovány. Na WoS lze několika kliknutími získat pořadí článků podle celkového počtu citací. Tento žebříček však trpí tím nedostatkem, že se do kumulativních počtů započítávají i autorské autocitace. Pokud nejsou účelově zneužívány, autocitace jsou legitimním prostředkem vyjádření závislosti na předchozích vlastních publikacích, ale nedokládají skutečný vliv nebo kvalitu článku. Odstranění autorských autocitací vedlo k poměrně výrazným změnám v pořadí článků, avšak většina častěji citovaných textů si uchovala vyšší počet citací i po tomto zákroku. Nejvýraznější propad v našem vzorku zaznamenal článek, který má na WoS celkem 9 citací, ale bez autorských autocitací pouhé dvě (v tabulce proto není uveden). Tento případ ukazuje, že je problematické pracovat s daty přímo získanými z WoS, jak se často děje v oficiálním výkaznictví pro vědecké instituce a agentury. Dalším nedostatkem citační statistiky článků ve WoS je zahrnutí citací nejen z časopisů, ale také z indexovaných knih a konferenčních sborníků. Přestože jde o hodnotné typy citací, byly z další analýzy vyřazeny. Problémem je zde to, že WoS indexuje knihy a sborníky nesystematicky, počty těchto citací tedy do značné míry reflektují nahodilost výběru knih a sborníků pro indexaci [Torres-Salinas et al. 2014]. U konferenčních sborníků přibývá jako další důvod pro vyřazení jejich nejistá kvalita. Jeví se proto jako vhodnější sledovat citační ohlas článků pouze uvnitř komunikačního systému vědeckých časopisů. Celková ztráta citačních dat je malá: podíl knih a sborníků na citacích SČ v období 1998–2013 činí 1,4 % (Tab. 5 výše) a není známa žádná kniha nebo sborník, který cituje SČ, je indexovaný na WoS a vyšel před rokem 1998. Platí ovšem také, že vyřazení citací z knih a sborníků může do určité míry ovlivnit – a skutečně ovlivnilo – pořadí v žebříčcích nejvíce citovaných článků ze SČ.

První žebříček (Tab. A1 v příloze²⁸) přináší pořadí článků podle počtu aktivních citací na WoS očištěného od autorských autocitací a citací z knih a sborníků,

²⁷ Jiná věc by byla, kdyby se tak jako v našem článku z celkových údajů o citacích ASR odečetly citace od domácích, tj. amerických autorů. Tento typ analýzy dosud zřejmě nebyl proveden.

²⁸ Příloha je dostupná on-line na webových stránkách Sociologického časopisu / Czech Sociological Review (<http://sreview.soc.cas.cz/>) v sekci Archiv – číslo 5/2014.

tak jak je lze spočítat z dat běžně dostupných na WoS (tj. vyvoláním seznamu článků ze SČ seřazených podle počtu citací a prohlédnutím citujících článků). Minimální hodnotou nutnou pro zařazení do tabulky se stala hodnota OA = 7.²⁹ Z 23 článků v Tab. A1 má pouze první text více než 20 citací, tři mají 15–17 citací, šest 10 nebo 12 citací a 13 textů má 7 až 9 citací. Vedle počtu časopiseckých citací očištěného od autorských autocitací (ukazatel OA) uvádíme také celkový počet časopiseckých citací včetně autocitací (ukazatel C) a dále oba údaje včetně citací z knih a sborníků. Původní seznam článků, které dosahovaly hodnoty celkové citovanosti C vč. knih = 7, zahrnoval 43 článků, ale po vyřazení citací z knih a sborníků a autorských autocitací 20 článků z tohoto seznamu vypadlo. Podobně seznam nejcitovanějších článků bez citací z knih a sborníků, ale se zahrnutím autocitací (C = 7) obsahoval 37 položek, z nichž po odečtení autocitací 14 vypadlo. Spolu s finálním pořadím podle ukazatele OA uvádíme v Tab. A1 také pořadí článků podle ukazatele C. Je patrné, že odečtením autorských autocitací nebylo nijak dotčeno pořadí na prvních pěti místech, zatímco na dalších místech došlo ke zřetelným posunům směrem nahoru nebo dolů. Hodné zmínky je také výrazné zastoupení článků z monotematických čísel. Z 23 článků v žebříčku vyšlo v monotematických číslech 14, v první desítce jich je sedm a v první čtveřici všechny. Je překvapivé, že mezi 23 nejcitovanějšími články pouze tři vyšly v anglických číslech a mezi prvními jedenácti ani jeden. Zároveň pouze dva články mají zahraniční autory. Stejně překvapivě neplatí, že článek má tím více citací, čím je starší. Žádný z nejcitovanějších článků nevyšel před rokem 1989, pouze šest v 90. letech a zbývajících 17 v rozmezí let 2000–2008. Nejcitovanější článek pochází z roku 2008, mezi prvními deseti jsou pouze tři z 90. let. Sklon k častějšímu citování domácích kolegů, který se v posledních letech dá pozorovat u některých skupin autorů, způsobil, že starší články velmi rychle přišly o výhodu delší doby akumulace citací.

Pohled na tematické zaměření článků ukazuje, že mezi nejcitovanějšími texty je celá řada z oblasti sociální geografie, urbánní sociologie a regionálních studií. Z 23 článků má toto zaměření 11, v první desítce šest a na prvních čtyřech místech všechny. Bližší prozkoumání citačních dat dokládá, že tyto články citují převážně sociální geografové, ať už publikují v *Geografii*, *Moravian Geographical Reports*, v SČ nebo jinde.³⁰ Výsledky prvního pokusu o nalezení „the Greatest

²⁹ Celkem v tomto i v dalších žebříčcích uvádíme články na prvních nejméně 20 místech, což při vyrovnaných hodnotách na dolním konci tabulek někdy znamená o dost více než 20 článků.

³⁰ Článek Musil, J., J. Müller. 2008. „Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze.“ SČ/CSR 44 (2): 321–348, který se umístil s 24 OA citacemi na prvním místě, byl 20× citován autory ze sociálně-geografického pracoviště: 9× v časopise *Geografie*, 2× v časopise *Moravian Geographical Reports*, 2× v *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 5× sociálními geografi publikujícími v monotematickém čísle SČ/CSR 47 (4), 2× v dalších časopisech.

Hits of SČ“ jsou zřetelně ovlivněny tím, že domácí sociální geografové vykazují jiné citační chování než domácí sociologové (zkrátka: publikují a citují více).

Další dvě tabulky nejcitovanějších článků byly sestaveny na základě dat z vlastní analýzy zahraniční citovanosti SČ. Už bylo řečeno, že na WoS nejsou indexovány články z CSR 1992–2001 a řada citací těchto i mnoha jiných článků se nedá standardním způsobem dohledat. Doplněná citační data by měla tyto nedostatky překonat. Tabulka A2a (v příloze) přináší žebříček v zahraničí nejvíce citovaných článků ze SČ a CSR po odstranění autorských autocitací (ukazatel OA). Rozpětí hodnot se omezením na zahraniční citace zmenšilo a mezi nejvíce citované texty vstoupily články s nízkou úrovní citovanosti (OA = 4). Pokud by se započítávaly i autorské autocitace ze zahraničí, první článek v pořadí by místo 15 měl celkem 18 citací, v ostatních případech jsou rozdíly mezi oběma hodnotami menší než 3 a na pořadí by se mnoho nezměnilo. Žebříček obsahuje ve srovnání s předchozím seznamem velmi odlišnou množinu 32 článků. Zjištění, že v obou seznamech se objevuje pouze šest stejných textů, naznačuje, že články vlivné v domácím prostředí nemusí být vlivné v zahraničí a naopak. Dalším pozoruhodným zjištěním je to, že celých 21 z 32 článků na žebříčku A2a pochází z neindexovaného CSR 1992–2001, mezi prvními osmi je těchto článků 6 a v první trojici všechny. Vynechání CSR ze SSCI v tomto období tedy nepochybně časopisu způsobilo nemalou ztrátu na mezinárodní prestiži, protože příslušné citace nejsou na WoS viditelné. Mezi články jsou opět výrazně zastoupeny příspěvky do monočísel (19 z 32, 6 na prvních osmi místech), ale tentokrát články v angličtině zcela jasně převažují nad články v češtině (na žebříčku jsou pouze tři české texty, všechny na pozici 17–32). Poněkud přibýlo zahraničních autorů (6,5), článek na prvním místě má zahraničního spoluautora a článek na druhém místě zahraničního autora. Pozoruhodné je i to, že na seznamu nefiguruje ani jeden ze sociálně geografických a urbánně nebo regionálně sociologických textů, které ovládly seznam nejcitovanějších článků podle všech aktivních časopiseckých citací na WoS bez autocitací (Tab. A1). V žebříčku A2a se nacházejí pouze dva články s regionální a urbánní tematikou, na osmi nejvyšších pozicích žádný.

Druhá varianta žebříčku nejcitovanějších článků založeného na doplněných citačních datech ukazuje pořadí podle čisté zahraniční citovanosti (Tab. A2b v příloze). Odstranění autorských citací a citací jinými domácími autory z celkového počtu citací vedlo k dalšímu snížení hodnot příslušného ukazatele (OAD). Pouze 24 článků získalo 3 a více očištěných citací. Z nich 2 byly citovány šestkrát, 3 pětkrát a 6 čtyřikrát. Také v tomto seznamu jsou zřetelně podrepresentovány články z českých čísel: objevují se v něm pouze tři a všechny na dolním konci žebříčku. Z 21 anglických článků jich jedenáct pochází z neindexovaného CSR 1992–2001, a to včetně dvou článků, které se spolu dělí o první pozici. Články z monotematických čísel tvoří 2/3 textů na seznamu, mezi prvními 11 jich je 8 a monotematické jsou oba články na prvním místě. Tento seznam ve srovnání s Tabulkou A2a obsahuje 7 odlišných textů, avšak všechny články na pozici 1–11

podle čisté zahraniční citovanosti se objevují i v předchozím žebříčku. V žebříčku A2b se nachází sedm článků od zahraničních autorů, z nichž jeden vyšel v SČ v českém překladu, ostatní v anglických číslech. Jeden článek od zahraničního autora se dělí o první místo, ale na prvních 11 místech jsou celkem pouze dva články zahraničních autorů. Nedá se tedy říci, že by texty zahraničních autorů měly zvláště vysoké hodnoty čisté zahraniční citovanosti. Je mezi nimi navíc i případ, kdy citace pocházejí pouze od kolegů z příslušné země.³¹

V případech obou žebříčků zahraniční citovanosti platí, že souvislost mezi stářím článků a počtem jejich citací není jednoznačná. V pořadí zahrnujícím domácí citace (A2a) texty z 90. let převažují v poměru 21 : 11 nad texty z následující dekády a obsadily první dvě místa, ale jinak je v horní polovině tabulky zastoupení článků z obou dekád téměř vyrovnané. V pořadí podle čisté zahraniční citovanosti (A2b) je poměr mezi texty z obou dekád vyrovnanější (13 : 11) a v první polovině žebříčku články z roku 2000 a mladší dokonce převažují. Na seznamech nejcitovanějších textů je však minimum článků vydaných po roce 2006 (1× 2007, 1× 2012), což naznačuje, že doba potřebná k akumulaci citací novějšími články ještě neuběhla.

Tabulky A2a a A2b také ukazují, po jak dlouhé době byl článek poprvé citován jakýmkoli autorem (tj. včetně autocitací) (ukazatel dC), jakýmkoli jiným autorem, než je autor článku (dOA), a zahraničním pisatelem odlišným od autora (dOAD). Většina článků (platí pro oba žebříčky) se dočkala jiné citace než autocitace během 5 let, ale pět článků na to muselo čekat 7 a více let. „Skutečné“ zahraniční citace (mimo autocitací a domácích citací) se většina článků dočkala také během prvních pěti let po vydání, ale 6 článků si muselo počkat 10–15 let a jeden text nebyl jinými než domácími autory citován vůbec (jde o překlad z polštiny). Články s nejvyšší čistou zahraniční citovaností (A2b) byly ve všech ukazatelích nejkratší citovací doby citovány v průměru rychleji než články s nejvyšší zahraniční citovaností včetně domácích citací (A2a); rozdíl mezi nimi je očekávatelně největší v případě ukazatele dOAD (za 3,9 let oproti 5,4 letům).

Srovnání počtu všech zahraničních citací článků v žebříčcích A2a a A2b a dodatečně dohledaných citací, které nejsou na WoS aktivní, znovu potvrzuje, že na data z WoS se nelze spoléhat. Nejenže v prvním žebříčku figuruje 21 a v druhém 11 na WoS „neviditelných“ článků vydaných v CSR 1992–2001. Také u článků z čísel, která by měla být na WoS plně indexována, se řada zahraničních citací „ztratila“. U některých indexovaných článků podíl neaktivních citací převyšuje polovinu (4 ze 6, 3 z 5, 3 ze 4, 2 ze 3). V době, kdy počty citací čím dál více rozhodují o akademických kariérách, je tento rozsah nespolehlivosti citačních dat těžko přijatelný.

³¹ Článek slovinské autorky Čeplov, M. M. 2012. „The Individualisation of Responsibility and School Achievement.“ SČ/CSR 48 (6): 1093–1114 získal rok po své publikaci 3 citace od jiných slovinských autorek ve slovinském časopise *Annales: Analiza istrske in mediteranske studije*.

Přehledy v zahraničí nejcitovanějších článků ze SČ vycházejí z rozšířené databáze zahraničních citací SČ vytvořené během června 2014. Závěrečná revize článku v září 2014 poskytla příležitost k aktualizaci obou žebříčků založené na čerstvých datech z WoS a na očekávání pravděpodobných budoucích citací získaném v červnu 2014 z Google Scholar, který indexuje i tzv. preprintové verze článků, jež se na WoS často objevují mnohem později. Protože nebylo možné provést znovu celou náročnou proceduru dohledávání neaktivních citací popsanou v metodologické části, aktualizaci je třeba považovat za pouze dílčí a žebříček z června 2014 nemohl být zcela nahrazen aktualizovanou verzí. Pro zachycení co nejčerstvějšího stavu a ilustraci pohybů na těchto žebříčcích v krátkodobém horizontu byly do tabulek A2a a A2b aspoň zaneseny změny, které se při aktualizaci podařilo najít (označeny symbolem ! v levém sloupci). V žebříčku nejvíce v zahraničí citovaných článků včetně citací od domácích autorů (A2a) si v době mezi červnem a zářím 2014 tři články zlepšily svou pozici v ukazateli OA o jeden bod a dva další články nově dosáhly hodnoty OA = 4, čímž se dostaly na úroveň potřebnou pro zařazení do tohoto seznamu. V případě článků s nejvyšší čistotou zahraniční citovaností OAD (A2b) si dva články vylepšily své postavení v žebříčku o jeden bod a jeden další do něj nově pronikl dosažením hodnoty OAD = 4. Všechny tyto tři články zároveň patřily k těm, které zlepšily své postavení v žebříčku A2a nebo do něj nově vstoupily. Je pozoruhodné, že oba dva články, které nově vstoupily do jednoho nebo obou žebříčků, tak učinily díky skokovému nárůstu o 2 body, ke kterému došlo během pouhých tří měsíců. Tuto část je tedy na místě uzavřít upozorněním, že žebříčky nejcitovanějších článků v SČ patrně nejsou velmi stabilní a během několika málo let může dojít k jejich výrazné proměně.

Závěr: co vyplývá z citační analýzy SČ?

Údaje o celkové a zahraniční citovanosti SČ v databázi WoS vedou k několika závěrům. Srovnání s referenční skupinou časopisů ukazuje maximální i průměrné hodnoty SČ řádově nižší než u špičkového světového časopisu ASR a zřejmě nižší než u vlajkových sociologických časopisů velkých západních zemí. Významným tématem jistě je počet nikdy necitovaných textů. Odečteme-li recenze a další drobné texty, bylo z článků publikovaných v SČ od roku 1977 do dubna 2014 (číslo 2/2014) někdy citováno 41 %, tento údaj ovšem zahrnuje autorské autocitace a citace ze SČ. V zahraničí bylo v období 1965–2013 citováno nejméně 18 % článků ze SČ, přičemž z celkového počtu zahraničních citací 16 % představují autorské autocitace a 37 % citace od jiných domácích kolegů (Tab. 6). Znamená fakt, že většina článků ze SČ nebyla podle WoS nikdy citována, že velká část produkce publikované v SČ je pro domácí a zahraniční čtenáře nerelevantní? Nebo je naopak třeba chápat to, že více než čtvrtina článků ze SČ má na WoS nějaký ohlas, jako doklad slušné vědecké kvality časopisu? Starší analýza vzorku převážně amerických sociologických časopisů dospěla ke zjištění (na datech

ze 70. let), že po 11 letech bylo aspoň jednou citováno 73–100 % článků, které v nich vyšly (bez autorských autocitací) [Bott, Hargens 1991: 152]. Tento údaj můžeme srovnat s podílem článků v SČ publikovaných před 12 a více lety, které byly do současné chvíle aspoň jednou citovány. I když SČ má díky dostupnosti dat k roku 2002 jeden citační rok navíc, podíl někdy citovaných článků činí podle WoS pouhých 15 % pro období 1965–2002 a 28 % pro období 1990–2002 (včetně autocitací).³² Tato čísla jsou pravděpodobně více než dvojnásobně podhodnocena zařazením drobných textů mezi citovatelné položky na WoS, avšak i tak je patrné, že aspoň minimální citační účinek zanechává podstatně méně článků ze SČ, než je tomu u nejvlivnějších světových časopisů.

SČ je velmi vzdálen od absolutní světové (to znamená: americko-britské) špičky a nezdá se, že by existoval recept, jak ho k ní přiblížit. Jako periodikum vydávané převážně v národním jazyce a v malé sociologické komunitě zřejmě ani nemůže aspirovat na členství ve světové elitě. Ne všechny údaje jsou ale negativní. Celková citovanost SČ v posledních 10 letech stoupá a tento růst je jen z menší části tvořen růstem počtu časopiseckých autocitací. Roste i zahraniční citovanost SČ a tento růst je opět jen z menší části způsoben rozšiřujícím se počtem časopisů indexovaných na WoS. SČ někdy citují uznávané zahraniční časopisy specializované na region střední a východní Evropy (*East European Politics and Societies*, *Communist and Post-Communist Studies*, *Europe-Asia Studies*), časopisy působící ve specializacích, v nichž se rozvíjí mezinárodně zajímavý domácí výzkum (např. *Cities*, *Demography*, *Higher Education*, *Gender & Society*, *West European Politics* a další), zavedené celoevropské časopisy (*European Sociological Review*, *European Societies*) a ojediněle také některý prestižní americký časopis všeobecného zaměření (*Social Forces*, *American Political Science Review*, *American Economic Review*, *American Journal of Education*). Bilance SČ se může jevit poměrně pozitivně, zahrneme-li do našeho uvažování nejen globální Západ, ale také Východ. Ve srovnání s dalšími východoevropskými sociologickými časopisy patří ukazatele SČ k těm nejlepším, je ovšem třeba dodat, že SČ má oproti většině z nich výhodu delší indexace v SSCI/WoS. S nadsázkou lze říci, že SČ se nachází na rozhraní

³² Většina článků necitovaných po šesti letech už podle Botta a Hargense nebude citována nikdy [Bott, Hargens 1991: 152], jejich data však ukazují, že pro méně citované časopisy toto pravidlo zcela neplatí. Výjimky se objevují zejména díky tomu, že starší články se stávají předmětem zájmu historicky zaměřených studií. Naděje na to, že článek jednou bude citován, a to dokonce v zahraničí, nikdy neumírá. Nejdelší dobou, která uběhla mezi vydáním článku v SČ a jeho první zahraniční citací, v tomto případě také první citací vůbec, je 42 let. Jde o článek Dunovský, J. 1971. „Mateřství zaměstnaných žen a problémy péče o jejich děti v nejútlejším věku.“ *Sociologický časopis* 7 (2): 148–161. Citace z časopisu *Journal of European Social Policy* od domácích autorů se dočkal v roce 2013, tato citace je však ve WoS neviditelná. Rekord v nejdelší době od prvního citování vůbec však zřejmě drží článek Flek, M., L. Strnad. 1965. „Poznatky a závěry ze sociologického průzkumu působení některých faktorů ve vytváření vztahu lidí k práci.“ *Sociologický časopis* 1 (6): 667–683, poprvé citovaný (v SČ) v roce 2014, po 49 letech. Ani tato citace však ve WoS není aktivní.

dvou světů a je možné si vybrat, zda jej považovat za „nejhorší západoevropský“ nebo „nejlepší východoevropský“ sociologický časopis.

Velmi vysoký podíl neaktivních citací SČ ve WoS (55 %, Tab. 6) ukazuje, že WoS je málo vhodným nástrojem pro adekvátní posouzení celkové citovanosti SČ a zřejmě i řady dalších časopisů. Alarmující je zvláště značný počet neaktivních citací u anglických článků vydaných od roku 2002, tedy v době plné indexace anglických čísel (32 %). Jak už bylo řečeno, jednou z hlavních příčin je zřejmě kombinovaný dvojjazyčný název časopisu. Zvláště zahraniční citující autoři uvádějí jen jednu složku názvu s tím výsledkem, že WoS není schopen citaci správně identifikovat. Data zároveň vedou k závěru, že pokud jde o zahraniční citovanost, která je pro prestiž časopisu důležitější než citace od domácích časopisů, u anglických článků je několikanásobně vyšší než u českých článků (Tab. 6). Pokud by redakce časopisu chtěla zlepšit jeho zahraniční citovanost, a tím i prestiž, jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je zvětšit podíl článků vydávaných anglicky. Tato změna jistě nebude znamenat zázračný skok vzhůru v citačních ukazatelích, mohla by ale SČ pevněji etablovat mezi sociologickými časopisy s dobrou celosvětovou, nebo aspoň evropskou reputací.

Při interpretaci výsledků citačních analýz je třeba mít na paměti, že v dnešním elektronicky propojeném scientometrickém světě není nic pevného a údaje platné k určitému datu budou brzy v některých ohledech zastaralé. Už ve chvíli sběru dat se dalo na Google Scholaru zaznamenat, že do SČ směřují další citace z článků, které byly přijaty k publikaci a jsou na webových stránkách příslušných časopisů zveřejněny v tzv. preprintovém režimu. Některé články ze SČ díky nim brzy budou citovány poprvé a jiným článkům naroste počet citací. Expanduje počet publikačních příležitostí v indexovaných periodikách a domácí autoři mají silnou motivaci k větší publikační aktivitě ve vysoce citovaných časopisech, což jsou skoro vždy zahraniční časopisy. Protože řada autorů ve svých publikacích cituje články, které oni sami nebo jejich domácí kolegové publikovali v SČ, dá se očekávat, že v blízké budoucnosti bude zahraničních i domácích citací SČ na WoS přibývat rychleji než dosud. Je ale otázkou, jak velký podíl nových citací bude dokládat autentický intelektuální dluh autorů vůči článkům publikovaným v SČ a kolik citací bude motivováno spíše snahou (často dobře míněnou) zlepšit citační ukazatele spolupracovníků nebo samotného SČ (což také pozitivně ovlivňuje hodnocení autorů publikujících v SČ). Tato otázka představuje jeden z možných námětů následných citačních studií.

Dalších možností, jak citační analýzu SČ zpracovanou v tomto článku rozšiřovat a prohlubovat, se nabízí celá řada. Předně je vhodné sledovat, zda rozvoj indexace nových časopisů v bibliometrických databázích a s ním spojené proměny publikačního a citačního chování autorů povedou k výraznějším změnám v citačních vzorcích SČ. Brzy také bude potřebné zpracovat citační analýzu SČ za poslední léta nejen na základě WoS, ale také podle dat ze Scopusu, Google Scholaru a případně dalších vhodných databází. Taková analýza by mohla přinést užitečné korekce a rozšíření závěrů, k nimž jsme dospěli v tomto článku. Dalším ze slib-

ných směrů zkoumání může být analýza citačního kontextu, která se zaměřuje na to, jaký typ vědeckých tvrzení je citován a za jakým účelem [srov. Cozzens 1985]. Celkově nízká světová citovanost autorů publikujících v SČ (a domácích autorů obecně) nasvědčuje tomu, že bez ohledu na to, jak kvalitní česká sociologická produkce je, její širší recepci brání – vedle jazykových, kulturních a geografických překážek, které však hrají stále menší roli, – nedostatek symbolického uznání, kterého se jí v zahraničí dostává. V tomto ohledu může být užitečné zaměřit se například na otázku, jak často jsou články vydané v SČ (a jiné publikace českých sociologů) v citujících textech uváděny v takzvaných „orientujících seznamech odkazů“ [Hargens 2000: 858], které se obvykle objevují ve vstupních partiích a jejichž účelem je dodat autorově práci a výsledkům akademickou prestiž. Zásadním úkolem, který si zaslouží veškerou potřebnou pozornost, ale stav databází to zatím neumožňuje, je zpracování co nejúplnějšího citačního profilu české sociologie se zahrnutím dosud neindexovaných časopisů a především knih. Opět je třeba zdůraznit, že analýza citací SČ na WoS je jen jedním dílkem v mnohem větším „puzzle“ citačních vzorců české sociologie.

MAREK SKOVAJSA *byl v letech 2001–2008 šéfredaktorem českých čísel a v letech 2010–2013 anglických čísel Sociologického časopisu / Czech Sociological Review. Od roku 1999 vyučuje na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. Hlavní témata jeho odborného zájmu představují občanská společnost a demokracie, kultura a společnost, klasická i soudobá sociální teorie a dějiny sociálních věd. Je autorem monografií Politická kultura (Praha: Karolinum, 2006), Struktury významu (Praha: SLON, 2013) a několika desítek odborných článků a překladů.*

Literatura

- Bar-Ilan, J. 2008. „Which h-index?—A Comparison of WoS, Scopus and Google Scholar.“ *Scientometrics* 74 (2): 257–271, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-008-0216-y>.
- Bartol, T., G. Budimir, D. Dekleva-Šmrekar, M. Pusnik, P. Juznic. 2014. „Assessment of Research Fields in Scopus and Web of Science in the View of National Research Evaluation in Slovenia.“ *Scientometrics* 98 (2): 1491–1504, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-013-1148-8>.
- Basl, J., D. Münich, O. Sidorkin. 2009. „Publikační výsledky české sociologie v odborných časopisech v posledních deseti letech.“ *CERGE-EI Discussion Paper Series* No. 2009-201. Praha: CERGE-EI.
- Bott, D. M., L. L. Hargens. 1991. „Are Sociologists' Publications Uncited? Citation Rates of Journal Articles, Chapters, and Books.“ *The American Sociologist* 22 (2): 147–158, <http://dx.doi.org/10.1007/BF02691874>.
- Chi, Pei-Shan, W. P. Dinkel. 2013. „A Case Study of German Language Core Journals for Characterizing Citation Patterns in the Social Sciences.“ *Journal of Library and Information Studies* 11 (2): 25–38, [http://dx.doi.org/10.6182/jlis.2013.11\(2\).025](http://dx.doi.org/10.6182/jlis.2013.11(2).025).

- Cozzens, S. E. 1985. „Comparing the Sciences: Citation Context Analysis of Papers from Neuropharmacology and the Sociology of Science.“ *Social Studies of Science* 15 (1): 127–153, <http://dx.doi.org/10.1177/030631285015001005>.
- Cronin, B. 1998. „Metatheorizing Citation.“ *Scientometrics* 43 (1): 45–55, <http://dx.doi.org/10.1007/BF02458393>.
- Fleck, C. 2013. „The Impact Factor Fetishism.“ *European Journal of Sociology* 54 (2): 327–356, <http://dx.doi.org/10.1017/S0003975613000167>.
- Garfield, E. 1985. „In Tribute to Derek John de Solla Price: A Citation Analysis of Little Science, Big Science.“ *Scientometrics* 7 (3–6): 487–503, <http://dx.doi.org/10.1007/BF02017163>.
- Garfield, E. 2006. „The History and Meaning of the Journal Impact Factor.“ *JAMA* 295 (1): 90–93, <http://dx.doi.org/10.1001/jama.295.1.90>.
- Glenn, N. D. 1971. „American Sociologists' Evaluations of Sixty-three Journals.“ *The American Sociologist* 6 (Nov): 298–303.
- Hargens, L. L. 2000. „Using the Literature: Reference Networks, Reference Contexts, and the Social Structure of Scholarship.“ *American Sociological Review* 65 (6): 846–865, <http://dx.doi.org/10.2307/2657516>.
- Harzing, A.-W. 2007. *Publish or Perish* [online]. Dostupné z: <http://www.harzing.com/pop.htm>.
- Heilbron, J. 2014. „The Social Sciences as an Emerging Global Field.“ *Current Sociology* 62 (5): 685–703, <http://dx.doi.org/10.1177/0011392113499739>.
- Hicks, D. 2005. „The Four Literatures of Social Science.“ Pp. 473–496 in H. F. Moed, W. Glänzel, U. Schmoch (eds.). *Handbook of Quantitative Science and Technology Research*. Dordrecht: Springer Science / Business Media, http://dx.doi.org/10.1007/1-4020-2755-9_22.
- Jacobs, J. A. 2005. „ASR's Greatest Hits: Editor's Comment.“ *American Sociological Review* 70 (1): 1–3, <http://dx.doi.org/10.1177/000312240507000101>.
- Jacobs, J. A. 2009. „Where Credit is Due: Assessing the Visibility of Articles Published in Gender & Society with Google Scholar.“ *Gender and Society* 23 (6): 817–832, <http://dx.doi.org/10.1177/0891243209351029>.
- Kusá, Z. 1996. „Komunikácia na stránkach časopisu Sociológia.“ In *Problémové polia slovenskej sociológie*. Bratislava: SSS pri SAV a SÚ SAV.
- Larsen, P. O., M. von Ins. 2010. „The Rate of Growth in Scientific Publication and the Decline in Coverage Provided by Science Citation Index.“ *Scientometrics* 84 (3): 575–603, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-010-0202-z>.
- Line, M. 1981. „The Structure of Social Science Literature as Shown by a Large-scale Citation Analysis.“ *Social Science Information Studies* 1 (2): 67–87, [http://dx.doi.org/10.1016/0143-6236\(81\)90001-6](http://dx.doi.org/10.1016/0143-6236(81)90001-6).
- Monastersky, R. 2005. „The Number that's Devouring Science.“ *Chronicle of Higher Education* 52 (8): A12.
- Mosbah-Natanson, S., Y. Gingras. 2014. „The Globalization of Social Sciences? Evidence from a Quantitative Analysis of 30 Years of Production, Collaboration and Citations in the Social Sciences (1980–2009).“ *Current Sociology* 62 (5): 626–646, <http://dx.doi.org/10.1177/0011392113498866>.
- de Moya-Anegón, F., Z. Chinchilla-Rodríguez, B. Vargas-Quesada, E. Corera-Álvarez, F. J. Muñoz-Fernández, A. González-Molina, V. Herrero-Solana. 2007. „Coverage Analysis of Scopus: A Journal Metric Approach.“ *Scientometrics* 73 (1): 53–78, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-007-1681-4>.
- Musil, J. 2002. „Zamyšlení nad soudobou českou sociologií.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 38 (1): 17–24.
- Nešpor, Z. R. a kol. 2014. *Dějiny české sociologie*. Praha: Academia.

- Oromaner, M. 2008. „Intellectual Integration and Articles in Core Sociology Journals, 1960–2000.“ *The American Sociologist* 39 (4): 279–289, <http://dx.doi.org/10.1007/s12108-008-9051-0>.
- Petrusek, M. 2002. „Poučení ze zcela nekrizového vývoje české sociologie let 1989–2001.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 38 (1): 7–16.
- Pudovkin, A. I., E. Garfield. 2012. „Rank Normalization of Impact Factors Will Resolve Vancly's Dilemma with TRIF.“ *Scientometrics* 92 (2): 409–412, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-012-0634-8>.
- Stack, S. 1994. „An Analysis of the Impacts of Books and Journal Articles.“ *International Review of Modern Sociology* 24 (2): 119–125.
- Torres-Salinas, D., N. Robinson-García, J. M. Campanario, E. D. López-Cózar. 2014. „Coverage, Field Specialization and Impact of Scientific Publishers Indexed in the 'Book Citation Index'.“ *Online Information Review* 38 (1): 24–42, <http://dx.doi.org/10.1108/OIR-10-2012-0169>.
- Vancly, J. K. 2012. „Impact Factor: Outdated Artefact or Stepping-stone to Journal Certification?“ *Scientometrics* 92 (2): 211–238, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-011-0561-0>.
- Varela, D. 2013. „The Contribution of ISI Indexing to a Paper's Citations: Results of a Natural Experiment.“ *European Political Science* 12 (2): 245–253, <http://dx.doi.org/10.1057/eps.2012.29>.
- Večerník, J. 1993. „Introduction.“ *Czech Sociological Review* 1 (1): 3–4.
- Warczok, T., T. Zarycki. 2014. „Bourdieu Recontextualized: Redefinitions of Western Critical Thought in the Periphery.“ *Current Sociology* 62 (3): 334–351, <http://dx.doi.org/10.1177/0011392114523974>.
- Webster, B. M. 1998. „Polish Sociology Citation Index as an Example of Usage of National Citation Indexes in Scientometric Analysis of Social Sciences.“ *Journal of Information Science* 24 (1): 19–32, <http://dx.doi.org/10.1177/016555159802400103>.
- Winclawska, B. M. 1996. „Polish Sociology Citation Index (Principles for Creation and the First Results).“ *Scientometrics* 35 (3): 387–391, <http://dx.doi.org/10.1007/BF02016909>.
- de Winter, J. C. F., A. A. Zadpoor, D. Dodou. 2014. „The Expansion of Google Scholar versus Web of Science: A Longitudinal Study.“ *Scientometrics* 98 (2): 1547–1565, <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-013-1089-2>.
- Wouters, P. 1997. „Citation Cycles and Peer Review Cycles.“ *Scientometrics* 38 (1): 39–55, <http://dx.doi.org/10.1007/BF02461122>.

Databáze

- Google Scholar [online]. Google. Dostupné z: <http://scholar.google.com>.
- Journal Citation Reports. ISI Web of Knowledge [online]. 1998–2013, 1999–2014. Thomson Reuters. Dostupné z: <http://admin-apps.webofknowledge.com/JCR/JCR>.
- Journal Citation Reports 1977. 1978. Social Sciences Citation Index Vol. 6. Philadelphia: Institute for Scientific Information.
- SCImago Journal & Country Rank (SJR) [online]. Dostupné z: <http://www.scimagojr.com>.
- Scopus [online]. Elsevier. Dostupné z: <http://www.scopus.com>.
- Web of Science [online]. Thomson Reuters. Dostupné z: <http://apps.webofknowledge.com>; <http://thomsonreuters.com>.